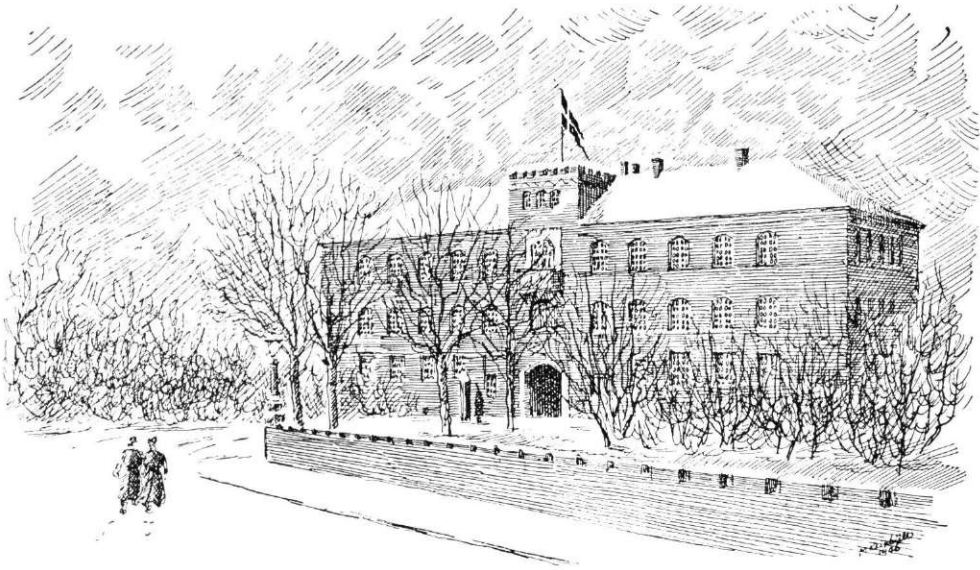

DE DANSKE PIONERFORENINGER

1914 · 4. Maj · 1954

Indledning	5
De danske Pionerforeninger 1914—54. Ved Vicebrandchef H. Lindhard og Arkitekt K. Grøning	7
Pionerens Særart. Af Generalmajor K. D. Friis	22
Pionerernes Indsats i tidligere Krig. Af Oberst Niels Maare	29
Ingeniørtropperne i den moderne Krig. Af Oberst B. Valeur Larsen	44
Telegraftertropperne i den moderne Krig. Af Oberst F. Heiberg-lürgensen	49
Pionererne i Hjemmeværnet. Af Oberst C. G. G. Schöller	60

Trykt hos
J. D. Qvist & Komp. Bogtrykkeri. Aktieselskab
København

Ingeniørkasernen i København.

Indledning

I Anledning af at De danske Pionerforeninger den 4. Maj 1954 kan fejre 40-Aars Jubilæum, har Hovedbestyrelsen ved Udsendelse af dette Festskrift ønsket at bringe en Hyldest til de mange, der gennem Aarene har ydet en Indsats for at forene de hjemsendte Pionerer om De danske Pionerforeningers Formaal:

at samle alle bestaaende Pionerforeninger til et Samarbejde for at vække og vedligeholde Kærligheden til Konge, Fædreland og Ingeniørtropperne samt at styrke og sammenknytte det kammeratlige Baand og vedligeholde Minderne fra Soldatertiden.

Da Pladsen ikke tillader at omtale alle, der har støttet dette Arbejde, har man kun omtalt dem, der foretog det grundlæggende Arbejde, og dem, der som Formænd for Sammenslutningen har staaet i Spidsen for Ledelsen gennem Aarene, samt dem Pionererne har kaaret til Æresmedlemmer, men alle de mange, man ikke har nævnt, maa man nøjes med at bringe en Tak for ærligt og godt Arbejde.

Endelig bringer vi en varmtfølt Tak til Bidragyderne saavel til de med Arbejde haardt bebyrdede Officerer, som trods dette af Interesse for vor Sag har afset Tid til at skrive om Pionererne, som til de Virksomheder, som med Velvilje har ydet os den økonomiske Støtte, der har muliggjort dette Festskrifts Udsendelse.

Det er Hovedbestyrelsens Haab, at Festskriftet maa bidrage til at vække og styrke Viljen til Forsvar for Danmarks Frihed og Selvtændighed ved at holde Pionererne for Øje, hvad deres Indsats har betydet i Fortid og Nutid og kan komme til at betyde, saafremt der skulde blive kaldt paa dem til Danmarks Forsvar, saaledes at de kan føle Stolthed ved de store Opgaver, dei kan paa hvile dem at løse og fornemme, at den Tid de tjente ved Regimentet, saadan som Verden ser ud i Dag, ikke er spildt, men af større Betydning end nogen-

Hovedbestyrelsen for De danske Pionerforeninger.

Friis.

Per Jørgen.

DE DANSKE PIONERFORENINGER

1914—1954

Ved Vicebrandchef Lindhard og Arkitekt Grøning

De danske Pionerforeninger, som den 4. Maj 1954 fejrer 40 Aars Jubilæum, omfatter 43 Foreninger over hele Landet med ca. 3600 Medlemmer, og selv om Ledelsen ikke er tilfreds med dette Resultat og nærer stærke Ønsker og Forhaabninger om at forbedre det, tør man vel alligevel sige, at det er et Resultat, der tjener Pionererne til Ære.

Da De danske Pionerforeninger for 40 Aar siden blev stiftet, omfattede Sammenslutningen kun ialt 6 Foreninger, nemlig København, Frederiksborg Amt, Odense, Odder, Fredericia og Horsens, som alle var stiftet i Tidsrummet 1909—14. Der var saaledes meget tidligt en Trang til Samarbejde, saavel om fælles Opgaver som til Udveksling af Tanker om Arbejdet for det fælles Maal.

Københavns Pionerforening, eller som dens officielle Navn er, Københavns Pionerforening af 6. November 1909, har som Landets første og største Pionerforening naturligt været den drivende Kraft, og den kan med fuld Ret tilskrive sig en væsentlig Part af Æren for det gennem Aarene opnaaede Resultat.

Det første Jubilæumsstævne blev afholdt den 10. Maj 1909 paa Foranledning af de to gamle Regimentskammerater, Pioner 66-5-84 Tømrmester Peter Jørgensen, Lyngby, ogsaa kaldet Per Jørgen og Pioner 95-5-84 Fabrikant Ludvig Friis, København. Stævnet gav Anledning til Dannelsen af Københavns Pionerforening. Det blev naturligvis K.P., der arrangerede Jubilarstævnerne, men da denne Forening i 1912 paabegyndte Udgivelsen af et Medlemsblad „Pioneren“ indledtes et Samarbejde med de efterhaanden oprettede Pionerforeninger i Frederiksborg Amt, Odense og Odder, idet det var naturligt, at det ogsaa blev Medlemsblad for disse Foreninger. Forud for Stævnet den 5. Maj 1913 afholdtes paa Foranledning af Københavns Pionerforening den 4. Maj 1913 et Delegeretmøde til hvilket følgende Foreninger var indbudt: København, Odense, Hillerød (Frederiksborg Amt), Odder og Fredericia. Der var ved Mødet samlet henved 40 Deltagere fra Landets forskellige Egne og man vedtog

- at søge oprettet en Pionerforening for hele Landet med Afdelinger, hvor det var muligt,
- at udgive et Blad, der skulde danne Bindeled mellem de forskellige Afdelinger og om muligt udgaa hver Maaned, samt
- at nedsætte et Udvalg til at udarbejde et Lovforslag for de samlede Pionerforeninger og til foreløbig at staa som Hovedbestyrelse.

Fabrikant Ludvig Friis, Dbm.

Tømrermester Peder Jørgensen, Dbm.

Udvalget kom til at bestaa af :

- 241-2-82 Kommuneingeniør V. Eckhausen, Odder,
- 89-5-92 Murermester T. Willumsen, Odense.
- 387-4-82 Murermester J. Hansen, Nårup, Odense.
- 2-4-92 Oversergent F. Vilh. Eriksen, København,
- 421-5-85 Telegrafist E. Bloch, Fredericia,
- 453-9-98 Forretningsfører J. C. Hansen (Heemose), København,
- 50-4-05 Assistent Bertramsen, København,
- 66-5-84 Tømrermester P. Jørgensen, Lyngby.

Assistent Bertramsen trak sig tilbage og blev erstattet af 215-4-99 Togfører Heeschen, København. Endvidere valgtes et Forretningsudvalg bestaaende af :

- Oversergent F. Vilh. Eriksen,
- Togfører Heeschen og
- Forretningsfører J. C. Hansen.

Paa Delegeretmødet den 4. Maj 1914 stiftedes da De danske Pionerforeninger, idet de udarbejdede Love vedtoges. Valg af Hovedbestyrelse blev udsat til

næste Delegeretmøde og Udvalget fungerede indtil dette som Hovedbestyrelse. Paa Delegeretmødet den 9. Maj 1915 valgtes følgende Hovedbestyrelse:

101-5-99 Fuldmægtig, senere Kontorchef, Eddelien, Formand,

92-5-84 Fabrikant Pedersen, Kasserer,
Stabssergent Lav, Sekretær, samt endvidere

211-3-76 Husejer Østergaard,

92-5-84 Fabrikant Friis,

151-1-89 Skrædermester Thind,

111-2-87 Overbanemester Henningsen.

Den første Hovedbestyrelse saa det formentlig først og fremmest som sin Opgave at styrke Sammenholdet og at søge nye Pionerforeninger oprettet. Som Udtryk for det første var det allerede paa Stiftelsesmødet vedtaget „at anskaffe Emblemer, som Bestyrelsen ønskede det“, og dette resulterede i, at man 1917 vedtog, at alle Foreninger skulde anvende det Emblem, der benyttes af Københavns Pionerforening.

Samme Aar overtog De danske Pionerforeninger efter Aftale med Københavns Pionerforening det af denne udgivne Medlemsblad „Pioneren“, der siden har været fælles Medlemsblad. Aaret efter, 1918, oprettede man paa

Kontorchef O. Eddelien, R. af Dbg.

Forslag af Skrædermester Thind en Hjælpekasse til Støtte for Kammerater, der var kommet i Trang paa Grund af Sygdom og lign.

Under Sammenslutningens første Formand, Fuldmægtig Eddelien, oprettedes i Aarene 1918—21 yderligere seks Pionerforeninger: Aarhus 1916, Randers og Aalborg 1917 og Lolland-Falster 1918, Kolding og Silkeborg 1919.

Jubilarstævner afholdtes hvert Aar i Samarbejde med Københavns Pionerforening, og ret naturligt blev i de første Aar Delegeretmøder til Drøftelse af de fælles Interesser afholdt i Forbindelse med disse Stævner.

Det lykkedes De danske Pionerforeninger under dens første Formand, Fuldmægtig Eddelien, paa smukkeste Maade at hævde Sammenslutningens Formaal, saaledes som det nu udtrykkes i De danske Pionerforeningers Love „at samle alle Pionerforeninger til et Samarbejde for at vække og vedligeholde Kærligheden til Konge, Fædreland og Ingeniørtropperne, samt at styrke og sammenknytte det kammeratlige Baand og vedligeholde Minderne fra Soldatertiden, bl. a. ved

1. Afholdelse af aarligt Jubilarstævne paa Ingeniørkasernen.
2. Udgivelse af et fælles Medlemsblad „Pioneren“.
3. At støtte Oprettelsen af nye Pionerforeninger.
4. At benytte fælles Emblem.
5. Gennem Foreningens Hjælpekasse at understøtte trængende Medlemmer.

Der udførtes ude i Foreningerne et stort og dygtigt Arbejde for forøget Medlemstilgang, og der var en stærk og rask Stigning i Tilgangen af Medlemmer. Naar man samledes om Minderne fra Soldatertiden, har de endnu levende Veteraner fra 1864 sikkert ydet et Bidrag, som har virket stærkt paa de yngre Medlemmer. En Mand som Skrædermester Thind opsøgte alle gamle Veteraner i København og Omegn og fik dem ind i Foreningen, og noget lignende er vel sket i de andre Foreninger.

Der er næppe Tvivl om, at Krigen 1914—18 med dens lange Opretholdelse af Sikringsstyrke, hvor de endnu i Rullen staaende Aargange ikke vidste hvad Dag, de kunde blive kaldt under Fanerne, og de endnu ældre kunde vente samme Kaldelse for deres Sønner, bidrog til at gøre Minderne om Soldatertiden levende og vække en Trang til Live efter atter at knytte Forbindelse med de gamle Kammerater. Danskerne er som bekendt et Folk, der ikke ynder de store Ord, men denne Trang har sikkert udtrykt en vaagnende Erkendelse af Hærens Betydning for Sikring af vort Lands Selvstændighed, som man følte var i Fare.

I disse Aar stiftedes da ogsaa en Række Soldaterforeninger indenfor de øvrige Vaabenarter, saaledes at der efterhaanden maatte opstaa en Trang til et samlende Organ for hele Soldaterforenings Bevægelsen. Dette førte i 1919 til Stiftelsen af Danske Soldaterforeningers Fællesudvalg (svarende til det nuværende Danske Soldaterforeningers Landsraad) og De danske Pionerforeninger ydede ikke mindst i Genforeningsaaret 1920 en betydelig Indsats indenfor Udvalget.

Disse for De danske Pionerforeninger saavel som for Soldaterforeningsbevægelsen som Helhed saa fremgangsrigt Aar havde krævet et intensivt Arbejde af de ledende Mænd, men disse fandt sig sikkert rigt lønnet ved Deltagelsen i

Genforeningens straalende Fester. Den store Genforeningsfest paa Stadion den 9. Juli 1920 var arrangeret af en Soldaterforeningskomité, i hvilken De danske Pionerforeningers Formand, Fuldmægtig Eddelien, havde Sæde. Ved den store Fest paa Dybbøl den 11. Juli 1920 havde Danske Soldaterforeninger rejst den store Flagmast ved Dybbøl Mølle, og De danske Pionerforeninger havde heri

Tømrermester H. J. Bruun Kornerup.

deres store Andel, idet Flagmasten var skænket af Københavns Pionerforenings første Formand, Tømrermester Peder Jørgensen, Flaglinen af Rebslagermester Oscar Hansen, medens Tømrermester H. Bruun Kornerup havde bidraget med et betydeligt Beløb til Planens Gennemførelse.

Danske Soldaterforenings Fællesudvalg overtog den 27. Maj 1920 Dybbøl Mølle og medvirkede til Oprettelse af en selvejende Institution, Dybbøl Mølle, til hvilken Møllen overdroges. De danske Pionerforeninger har siden været med til at fremskaffe Midler til Møllens Bevarelse og kan saaledes med fuld Ret i Fællesskab med Landets øvrige Soldaterforeninger med Stolthed betragte sig som Medejere af Dybbøl Mølle, der som et Samlingsmærke for alt dansk knejser paa Dybbøl Banke.

Det efterfølgende 10-Aar fra 1921—31 lededes De danske Pionerforeninger af Overbanemester Henningsen. Det var en vanskelig Arv at løfte. Efter Kri-gen 1914—18 indskrænkedes som bekendt Hæren, man satte store Forhaabninger til Folkeforbundet, og Militær kunde egentlig ikke siges at være i Kurs. Henningsen havde alt i en Aarrække fra 1916, som Medlem af Hovedbestyrelsen, medens han samtidig var Formand for Københavns Pionerforening, været med i Arbejdet for Oprettelse af nye Pionerforeninger, og dette Arbejde fort-

sattes, som det fremgaar af den efterfølgende grafiske Fremstilling med Oprettelse af Foreninger i Varde og Svendborg i 1921, Nyborg og Sydsjælland i 1922, Roskilde og Viborg i 1923, Faaborg 1925, Vestsjælland og Holbæk i 1926, men til Trods herfor viste det samlede Medlemstal kun en svag Stigning, hvilket sikkert maa tilskrives de førnævnte Aarsager. Ikke des

Overbanemester L. Henningsen, R. af Dbg.

mindre var man dog med til at løse større Opgaver. Danske Soldaterforeningers Fællesudvalg havde i Samarbejde med Danske Forsvarsbrødre udkastet Tanken om at rejse et Hjem i Sønderjylland for de gamle Veteraner, men da det ikke viste sig muligt at skaffe de fornødne Midler hertil, maatte Tanken opgives, og man vedtog at anvende den indsamlede Sum, 32.000 Kr., til Dækning af Rejseudgifter for Veteraner, der ønskede at opfriske Minderne fra Krigens Tid. Til at varetage dette stiftedes en Forening „Veteranernes Venner“, indenfor hvilken Henningsen udførte et stort og fortjenstfuldt Arbejde og bl. a. bidrog til at Summen voksede fra 32.000 Kr. til 67.000 Kr. Selv om dette Arbejde ikke umiddelbart kan tilskrives De danske Pionerforeninger, var det dog som Formand for De danske Pionerforeninger Henningsen deltog i det, og De danske Pionerforeninger kan vel derfor med nogen Ret tilskrive sig en Del af Æren af, at denne Opgave løstes saa smukt.

Ved Chr. X's Sølvbryllup 23. April 1923 bidrog De danske Pionerforeninger til en smuk Sølvbryllupsgave, en Gengivelse af Flagmasten paa Dybbøl i Sølv, som af samtlige danske Soldaterforeninger med en Adresse overrakte Kongeparret.

I det hele taget repræsenterede Henningsen i Spidsen for Pionererne paa smukkeste Maade De danske Pionerforeninger, hvor disse i Samarbejde med de øvrige Soldaterforeninger kaldte paa Kærligheden til Konge og Fædreland, saaledes ved 60-Aars Mindefesten for Kampen paa Dybbøl, der afholdtes i Paladsteatret, København, den 18. April 1924 og ved det store Stævne paa Dybbøl 1927 samt ved Afsløringen af Chr. IX's Rytterstatue samme Aar og ved Hjælp til trængende Veteraner.

De danske Pionerforeninger bidrog ogsaa i 1930 til Fregatten Jyllands Bevarelse.

Men ganske særlig laa Foreningernes Trivsel Henningsen paa Sinde. Som Led i disse Bestræbelser udskredes i 1923 en Konkurrence om en rigtig Pionerise, hvor 1. Præmie blev vundet af Pioner 195-1-98 Ingeniør A. Klixbüll, og dette førte til, at der i 1925 nedsattes et Udvalg til *Redaktion og Udgivelse af en Sangbog*, som forelaa allerede Aaret efter. Der blev gjort et stort Arbejde for at gøre de aarlige Jubilarstævner festlige, saaledes at de samtidig kunde virke som Agitation for Tilgang, men alligevel kneb det nogle Steder at holde Liv i de mindre Foreninger, og Henningsen var utrættelig i sine Anstrengelser for at støtte disse paa bedste Maade.

A. Klixbüll.

De enkelte Pionerforeningers Liv og Trivsel afhænger naturligvis i højeste Grad af Foreningernes Bestyrelser, ganske særlig af deres Formænds Evne til paa inspirerende Maade at lede og samle Medlemmernes Indsats, saaledes at der skabes festlige og fornøjelige Sammenkomster, og det er Hovedbestyrelsens Opgave at støtte disse Bestræbelser paa bedste Maade. Dette forstod Overbane-

mester Henningsen, og det var derfor ret naturligt, at De danske Pionerforeninger ved hans Afgang som Formand i 1931 udnævnte ham til Æresmedlem sammen med Fabrikant *L. Friis* og Tømrermester *H. J. Bruun Kornerup*, af hvilke Friis var med til Stiftelsen af Københavns Pionerforening og Bruun Kornerup et meget aktivt Medlem, som altid mødte frem ved Delegeretmøderne, ligesom han gennem flere Aar var De danske Pionerforeningers Repræsentant i Danske Soldaterforeningers Fællesudvalg; hans Bidrag til Rejsningen af Flagmasten paa Dybbøl 1920 er omtalt foran.

Ved Overbanemester Henningsens Afgang som Formand efter ti Aars Virke afløstes han af Ingeniør A. Klixbüll, der fra 1925 havde haft Sæde i Bestyrelsen og virket først som Sekretær, derefter som Kasserer og desuden havde gjort en betydelig Indsats i Bladudvalget.

Med sin retlinede, usnobbende, men muligt noget stejle Karakter, kom der imidlertid snart Brydninger, bl. a. om Bladet „Pioneren“, og Klixbüll, der omfattede Pionerforeningerne med stor Interesse, tog sig dette meget nær og trak sig i 1934 tilbage som Formand.

Forinden havde han dog den Glæde, at der stiftedes 2 nye Pionerforeninger paa Morsø og i Frederikshavn i 1933.

Han afløstes af Grosserer Oscar A. Dahl, som ledede Arbejdet fra 1934 til 43. Medlemstallet, der havde stagneret i Aarene efter 1930, begyndte langsomt at stige, og Arbejdet for at stifte nye Pionerforeninger fortsattes med Foreninger i Middelfart og Djursland 1934, paa Langeland 1938, Nordvestjylland 1939, Samsø 1940 og Herning 1942.

*Generalløjtnant A. G. Nyholm,
Storkors af Dbg. Dbm.*

Grosserer Kay Dyhr.

Herved blev det trods de vanskelige Tider med stor Arbejdsløshed dog muligt at bevare Medlemstallet, ja endog at notere en langsom Stigning.

Ser man Pionerforeningernes Liv i Belysning af Tiden, kan man ikke frigøre sig fra den Tanke, at der er en vis Sammenhæng mellem den voksende In-

Skrædermester M. Thind, R. af Dbg.

teresse og den Svingning, der i disse Aar foregik i Befolkningens Indstilling overfor Forsvaret som Helhed. Efter at de skønne Forhaabninger til Folkeforbundet var bristet, vakte en brutal Virkelighed Folkets Forstaaelse af, at Hæren endnu kunde faa Betydning for Danmarks Selvstændighed, og dette førte naturligt til, at mange med Glæde mindedes deres Soldatertid og forstod, at den Tid ikke var spildt, men havde haft sin Værdi. Interessen for Pionerforeningerne blev stadig stigende og gav sig ved Krigens Udbrud Udtryk i et stærkt voksende Medlemstal.

De danske Pionerforeningers Virke foregik iøvrigt nu i de faste Baner, der var lagt for dette, med gode Jubilarstævner og Delegeretmøder.

Ved disse Møder, hvor det ofte kom til stærke Meningsudvekslinger, var Grosserer Kay Dyhr, Pioner 312-3-98, en skattet og agtet Deltager, som, naar det kneb for De danske Pionerforeninger, ydede god og trofast Hjælp, saaledes at man i 1935 fandt Anledning til at udnævne ham til Æresmedlem.

Paa god og forstaaende Støtte fra Ingeniørtroppernes Side manglede det ikke, og de vekslende Regimentschefer viste en enestaaende Imødekommenhed.

Denne Interesse fra Regimentchefernes Side har altid varmet de gamle Pionerers Hjerter, naar de mødte frem til Jubilarstævnerne, og ganske særligt vandt Oberst, senere Generalløjtnant, A. G. Nyholm, deres Hengivenhed, hvil-

ket gav sig Udtryk i, at man i 1936 udnævnte ham til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger.

Paa samme Maade hædrede Pionererne Aaret efter, 1937, Skrædermester *M. Thind* for hans meget store Arbejde for Pionernes Sag, baade indenfor Københavns Pionerforening og som Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1919 til 1932, men ikke mindst som den drivende Kraft for Oprettelsen af Hjælpekassen.

Udadtil karakteriseredes Tiden ikke af større Opgaver. De danske Pionerforeninger deltog sammen med de øvrige Soldaterforeninger i Festlighederne ved Regeringsjubilæet i 1937 og bidrog til Rejsningen af Busten af Christian den IX paa Dybbøl Banke.

Grosserer Vald. Munck afløste 1943 Dahl som Formand og fungerede som saadan til 1947. Det var vanskelige Aar under Besættelsen, ogsaa vanskelige for Foreningslivet. Ikke des mindre steg Medlemstallet rask indenfor Foreningerne; Lolland-Falster Pionerforening oprettede en Afdeling i Nakskov 1944, og der stiftedes Foreninger i Hørsholm og Skive 1946 samt i Thisted 1947. Krigen gik Folk paa Nerverne, og man maa formentlig se det som et Udslag heraf, at Divergenser med Københavns Pionerforening og indenfor denne førte til, at en Gruppe Medlemmer dannede en selvstændig Pionerforening, „Ingeniørsoldatforeningen“, uden Tilslutning til De danske Pionerforeninger. Man maa haabe, at Tiden, der som bekendt lægger alle Saar, ogsaa vil læge dette Brud i Pionernes Sammenhold og gode Kammeratskab.

I 1945 udarbejdedes en ny Sangbog for Pionererne.

Vicebrandchef H. Lindhard overtog i 1947 Hvervet som Formand for De danske Pionerforeninger.

Nye Foreninger er stiftet i Esbjerg, Helsingør og Østsjælland i 1948, Als Sundeved, Kalundborg og Ringkøbing 1949, Hobro 1950, Aabenraa 1951, Vordingborg 1952 og endelig er Nakskov udtraadt af Lolland-Falster Pionerforening og har etableret sig som selvstændig Forening. Medens der saaledes har været Fremvækst i Foreningernes Antal, er til Gengæld Medlemstallet dalende.

Om dette alene kan tilskrives den voksende Dyretid, eller om det er en Reaktion efter Krigen, er vanskeligt at afgøre. Der gøres saavel indenfor Hovedbestyrelsen som indenfor de enkelte Foreninger et energisk Arbejde for at imødegaa denne Tendens.

Ingeniør A. Klixbüll, som i mange Aar havde udført et stort og fortjenstfuldt Arbejde for De danske Pionerer, ikke mindst som Redaktør af „Pioneren“, hædredes i 1948 ved at udnævnes til Æresmedlem.

Da den selvejende Institution „Dybbøl Mølle“ var kommet i Vanskeligheder, deltog De danske Pionerforeninger i en Indsamling, der foranstaltedes af Danske Soldaterforeningers Landsraad. Indsamlingen indbragte de ønskede 25.000 Kr. til Møllens Istandsættelse og Sikring.

Bogholder Hingsberg, der gennem mange Aar havde støttet de enkelte Foreninger ved Afholdelse af Foredrag, ved Affattelse af talrige Sange og paa

mangfoldige andre Maader, hædredes for dette omfattende Arbejde ved i 1951 at blive udnævnt til Æresmedlem.

Ligeledes udnævntes Grosserer Oscar Dahl i 1952 til Æresmedlem som Foreningens Tak og Hyldest for hans Virke som Formand gennem mange vanskelige Aar.

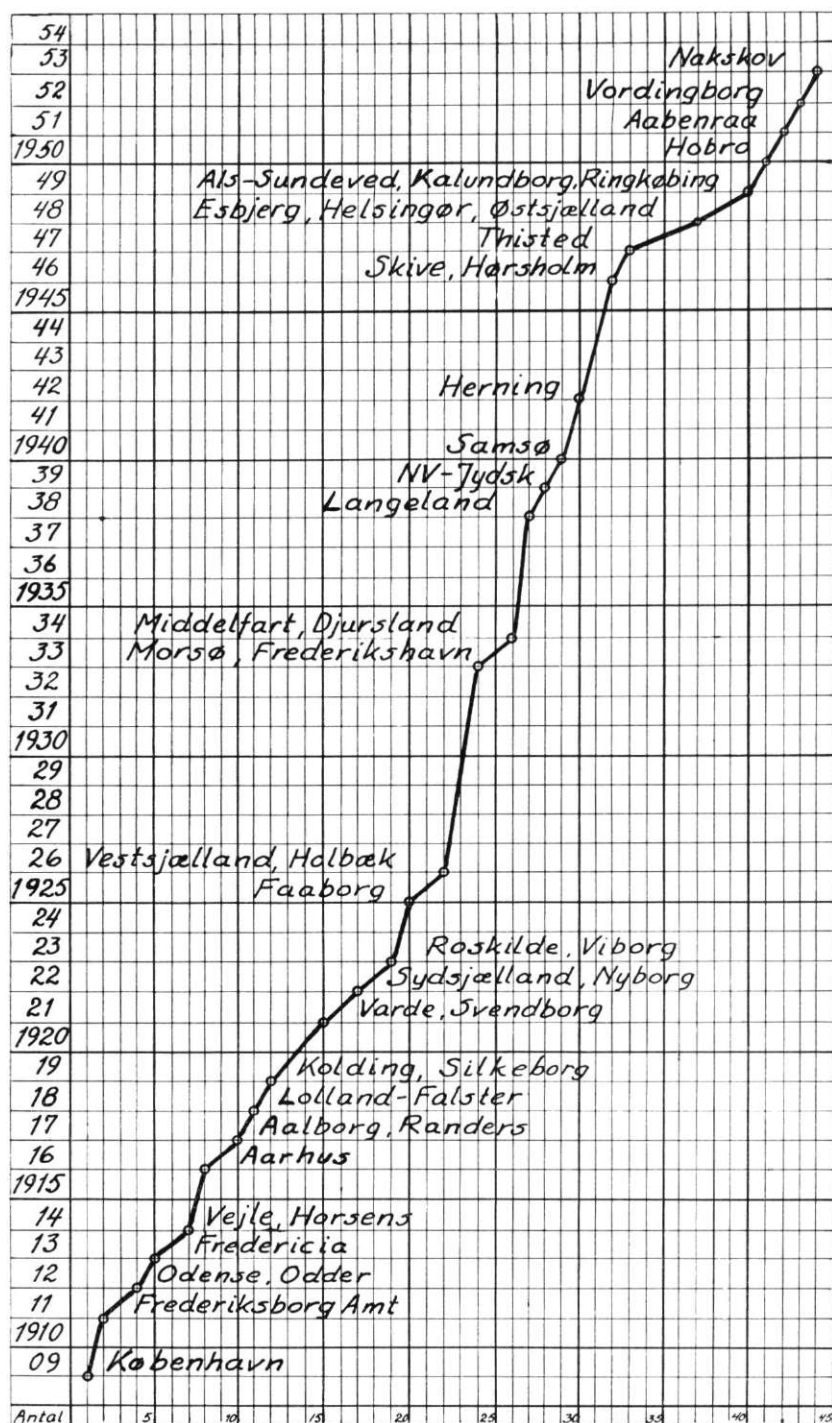
De danske Pionerforeninger var indtil 1952 det naturlige Samlingssted for alle, der havde aftjent deres Værnepligt ved Ingeniørregimentet, enten det saa var Telegrafpionerer eller Ingeniørpionerer, men i 1952 ophørte med den nye Hærlov det gamle Regiment at eksistere. Telegraftropperne udskiltes som et selvstændigt Vaaben, og hermed indledtes en ny Tid, som maa faa sine Følger ogsaa for De danske Pionerforeninger. Ingeniørtropperne omfatter nu 2 Regimenter, sjællandske og jyske Ingeniørregiment og Telegraftropperne ligeledes 2 Regimenter, sjællandske og jyske Telegrafregiment. Den gamle Ingeniørkaserne, hvor forhen alle Pionererne uddannedes, vil ikke blive det naturlige Samlingspunkt for de unge Pionerer, der har haft Garnison andre Steder. Men for alle de, der har aftjent deres Værnepligt ved det gamle Ingeniørregiment og ligget paa Ingeniørkasernen ved Ryvangsallé, løbet deres tre Gange tre og lært militær Anstand paa Vognmandsmarken og derefter er rykket ned i Ryvangen, Ingeniørregimentets idylliske Øvelsesplads, for at lære Ingeniørsoldatens særlige Discipliner, vil ganske særlig Ryvangen altid staa i et Mindernes Skær, der aldrig vil blegne. Alle sure Dage glemmes, men en Rigdom af fornøjelige Minder om godt Kammeratskab har Regimentet givet sine Sønner med til evigt Eje.

De unge Telegrafpionerer har dannet deres egen Forening, „Danske Telegraf Pionerer“ og De danske Pionerforeninger, som i bedste Forstaaelse med den nye Forening stadig optager Telegrafpionerer, kan ikke vente større Tilgang fra disse.

Med den historiske Baggrund, der maa knytte Telegraf- og Ingeniørpionerer sammen, og med deres hele tekniske Indstilling, Uddannelse og Virke som Specialtropper, vil der dog formentlig føles en Samhørighed, som maa føre til et nært Samarbejde.

Det bliver De danske Pionerforeningers store Opgave i de kommende Aar at finde en Løsning paa de Problemer, som herved er skabt, saaledes at Pionererne i Foreningerne finder det naturlige Samlingssted for det Kammeratskab, de lærte at vurdere i Soldatertiden.

Men ligesom der som Baggrund for dette Kammeratskab laa Bevidstheden om, at man var sammen for at uddannes til Værn for Danmark, Værn for vor Frihed, saaledes maa ogsaa Pionerforeningernes Virke bæres af ideel Stræben efter at holde Pionerernes Øjne aabne for vort Forsvars Betydning, saa de med Stolthed husker, at de var og er Pionerer.

NOTER

Pioner Nr. 66 af 5. Komp. 1884, Tømrermester Peder Jørgensen,
født 21. Juli 1883, var Medstifter af den første Pionerforening, Københavns Pionerforening af 6. November 1909 og dennes Formand fra 1909—14 samt Medlem af dens Bestyrelse til 1922. Han var Medlem af De danske Pionerforeningers stiftende Udvalg, der 1914—15 fungerede som Hovedbestyrelse. Han skænkede i 1920 den høje Flagmast paa Dybbøl Banke til Dybbøl Mølle, udnævntes 1922 til Æresmedlem af Københavns Pionerforening og 1925 til Dannebrogsmænd. Død 24. Marts 1928.

Pioner Nr. 92, af 5. Komp. 1884, Fabrikant Ludvig Friis,
født 24. Januar 1863, var ligeledes Medstifter af Københavns Pionerforening, af hvis Bestyrelse han blev Medlem 1914—19 og 1921—37. Han var Medlem af De danske Pionerforeningers Hovedbestyrelse 1915—19 og udnævntes 1925 til Dannebrogsmænd, 1931 til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger og 1934 til Æresmedlem af Københavns Pionerforening. Død 14. November 1937.

Pioner Nr. 101, af 5. Komp. 1899, Kontorchef Otto V. F. Eddelien,
født 5. Juli 1878, blev Medlem af Københavns Pionerforening Maj 1913 og Medlem af dennes Bestyrelse 1916—22; var De danske Pionerforeningers første Formand 1915—21 og Redaktør af „Pioneren“ 1914—20. Han udnævntes til Ridder af Dannebrog 1920. Død 27. Maj 1937.

Pioner Nr. 92, af 2. Komp. 1870, Tømrermester H. J. Bruun Kornerup,
født 23. Maj 1847, blev Medlem af Københavns Pionerforening Oktober 1917. Han viste Foreningerne stor Interesse ved Deltagelse i Delegeretmøderne og bidrog til Rejsningen af Flagmasten paa Dybbøl 1920. Han udnævntes til Æresmedlem af Københavns Pionerforening 1928 og til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger 1931. Død 16. December 1932.

Pioner Nr. 111, af 2. Komp. 1887, Overbanemester L. C. Henningsen,
født 12. Januar 1866, blev Medlem af Københavns Pionerforening Januar 1914, og dennes Formand 1914—21. Han var Formand for De danske Pionerforeninger 1921—31 og Redaktør af „Pioneren“ 1920—31. Han udnævntes til Ridder af Dannebrog 1928, til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger 1931 og til Æresmedlem af Københavns Pionerforening 1936. Død 1. Juli 1948.

Pioner Nr. 195, af 1. Komp. 1898, Ingeniør A. Klixbüll,
født 27. Juli 1875, blev Medlem af Københavns Pionerforening September 1916, Medlem af Bladudvalget 1922—25, Medlem af De danske Pionerforeningers Hovedbestyrelse 1925—34 og Formand for denne 1931—34. Han var Redaktør af „Pioneren“ 1942—50 og udnævntes til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger 1947. Død 28. Oktober 1950.

Generaløjtnant A. G. Nyholm,

født 2. Juli 1861. Chef for Ingeniørregimentet 1911—18, viste stor Interesse for Pionerforeningerne lige fra det første Stævne paa Ingeniørkasernen og udnævntes til Æresmedlem af Københavns Pionerforening 1931 og til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger 1936. Død 11. Januar 1939.

Pioner Nr. 312, af 3. Komp. 1898, Grosserer Kay Dyhr,

født 11. November 1875, blev Medlem af Københavns Pionerforening Juni 1914 og deltog som Repræsentant for denne med stor Interesse i De danske Pionerforeningers Delegeretmøder. Paa en Tid, hvor De danske Pionerforeninger var i økonomiske Vanskeligheder, traadte han hjælpende til. Han udnævntes til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger 1932. Død 25. Nov. 1936.

Pioner Nr. 151, af 1. Komp. 1889, Skrædermester M. Thind,

født 26. Juni 1866, blev Medlem af Københavns Pionerforening November 1912 og af dens Bestyrelse 1919 for derefter at være dens Formand 1922—33. Han var Medlem af De danske Pionerforeningers Hovedbestyrelse 1915—17 og 1918—32. Han foranledigede Oprettelsen af De danske Pionerforeningers Hjælpekasse 1918 og udnævntes til Ridder af Danebrog 1931, til Æresmedlem af Københavns Pionerforening 1933 og til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger 1937. Død 1947.

Pioner Nr. 142, af 4. Komp. 1907, Arkivar O. Chr. Hingsberg,

født 8. April 1885, blev Medlem af Københavns Pionerforening 1918 og overgik senere til Horsens og Aarhus Pionerforeninger. Han har været Medlem af Københavns Pionerforenings Bestyrelse 1919—21. Han har paa mangfoldige Maader, men særlig ved Foredrag og som Forfatter til utallige Sange, virket for Pionerforeningernes Fremme. Udnævntes til Æresmedlem af Aarhus Pionerforening 1949, af Svendborg, Samsø og Herning Pionerforeninger 1951. Æresmedlem af De danske Pionerforeninger 1951 og af Horsens Pionerforening 1954.

Pioner Nr. 76, af 9. Komp. 1908, Direktør Oscar A. Dahl,

født 31. Januar 1887, blev Medlem af Københavns Pionerforening Januar 1922 og Formand for De danske Pionerforeninger 1934—43. Han udnævntes til Ridder af Danebrog 1942 og til Æresmedlem af De danske Pionerforeninger 15. Juni 1952.

Pioner Nr. 122, af 5. Komp. 1916, Direktør V. Munck,

født 28. August 1894, blev Medlem af Københavns Pionerforening Marts 1933 og Formand for De danske Pionerforeninger 1943—47.

DE DANSKE PIONERFORENINGER 1954

Hovedbestyrelse.

- Pioner Nr. 481 af 7. Komp. 1915,
Vicebrandchef H. E. Lindhard, København, Formand.
- Pioner Nr. 165 af 4. Komp. 1907,
Ingeniør, Amtsbrandinsp. C. Thostrup, Frederikshavn, Næstformand.
- Overfenrik K. Søgaard Petersen, København, Kasserer.
- Pioner Nr. 205 af 5. Komp. 1929,
Tømrermester E. Pedersen, København, Sekretær.
- Pioner Nr. 279 af 5. Komp. 1927,
Fuldmægtig Meineche Nielsen, Aarhus.
- Pioner Nr. 454 af 9. Komp. 1906,
Ingeniør O. Peitzsch, Odense.
- Pioner Nr. 181 af 8. Komp. 1916,
Trafikkontrollør F. Pagh Andersen, Kalundborg.
-

Bladudvalget.

- Pioner Nr. 212 af 8. Komp. 1916, Grosserer Frede Hedorf.
- Pioner Nr. 481 af 8. Komp. 1921, Kaptajnløjtnant Lomholt-Hansen.
- Pioner Nr. 380 af 9. Komp. 1912, Repræsentant N. E. Larsen.
-

PIONERENS SÆRART

Af Generalmajor K. D. Friis

DET skyldes ikke mit eget Initiativ, at jeg til De Danske Pionerforeningers 40 Aars Jubilæum yder dette lille Bidrag; thi det kunde undre, at jeg, der ikke har været rigtigt i Geledet siden 1926, og som i en Aarrække har været helt udenfor Vaabnet, paatager mig denne Opgave. Men jeg har ikke villet undslaa mig overfor en derom rettet Opfordring, og jeg skriver da nogle Ord om den danske Pioner, som han efter min Hukommelse var i mine unge Dage, paa en Tid da Begrebet „Pioner“ omfattede alle dem, der var kasernerede i vor gamle, kære Ingeniørkaserne, enten det saa var Fæstningspionerer, Feltpionerer eller Telegraftrupper. Forsvarets helt ændrede Stilling i Dag har jo medført, at denne Eenhed er ophørt: Vi har i Dag 2 Ingeniørregimenter og 2 Telegrafregimenter, og selv om man selvfølgelig med Tak og Glæde maa hilse den skete, betydelige Udvidelse, saa har denne dog betydet, at den Intimitet indenfor Vaabnet, der herskede i „gamle“ Dage, ikke eksisterer mere. Det maa dog, jeg er lige ved at sige desværre, tages som et stort Fremskridt, at Ingeniørtropper og Telegraftrupper er skilt ud fra hinanden; thi deres Opgaver er som bekendt vidt forskellige, og deres Indordning i tidligere Tid i eet Regiment var ikke holdbar.

Det, der betinger Pionerens Særart i Forhold til de andre Vaaben, er formentlig, at hans praktiske Tjeneste bundet i en Realitet, medens man ved saa mange andre militære Øvelser maa tage Fantasien til Hjælp. Det har erfaringsmæssigt en uhyre stor Betydning ved Uddannelsen, at Mandskabet, der jo stort set bestaar af Haandværkere, faar til Opgave at udføre, at skabe noget konkret. Dette har Bud til dets haandværksmæssige Færdighed og til dets Forstaaelse af Meningen med Arbejdet. Ikke mindst kan denne Betragtning siges at gælde Broslagningen, der er i Pagt med den Mennesket iboende Trang til at overvinde Hindringer, til at komme videre frem.

Under Krigsforhold bliver Pionerens Arbejde da ganske uundværligt, han bliver den, der baner Vejen for de andre Vaaben. I mine unge Dage havde disse ikke Øjet ret op herfor ved større Øvelser og Manøvrer; Førerne stod gennemgaaende lidt fremmede overfor Pionerernes Anvendelse, hvortil kom, at Udførelsen af Pioneropgaver gerne var forbundet med Udgifter. Ofte vidste man rentud sagt ikke, hvad man skulde bruge Pionererne til. Illustrerende er en Udtalelse, jeg husker, fra en af vore Kompagnichefer til Føreren for et Detachment, der ved sin Udrykning fik følgende „Instruktion“: „Naa, kom saa af Sted! Og pas paa ikke at komme i Vejen for nogen“. I dette Forhold er der nu sket en betydelig Ændring, og ved de samlede Øvelser bydes der i Dag Pionererne mangfoldige Opgaver. Som et ligefrem rørende Eksempel paa blind

Tillid til Pionererne, skal jeg her nævne en Oplevelse fra nogle store Øvelser i Frankrig, som jeg deltog i. Der holdtes her en Afslutningsfest for Befalingsmænd og Menige, og da man skulde til at træde Dansen, viste det sig, at det stedlige Klaver var i Uorden. Der blev da sendt Bud til Divisionspionerofficeren, der fik overdraget den uvante Opgave at reparere Klaveret, et Hverv, han virkelig skilte sig meget hæderligt fra.

Da jeg i sin Tid paa Officersskolen skulde vælge Vaaben, var jeg ikke i Tvivl, ja, det havde, lige siden jeg blev Rekrut i Fodfolket, været mit inderste Ønske at blive Ingeniørofficer, og dette Ønske fik jeg lykkeligvis opfyldt. Jeg har aldrig fortrudt dette Valg og har haft en lang, afvekslende Tjeneste, delt mellem Geledet og Kontorstolen. Dog var Geledtjenesten særlig attraktiv og har skænket mig en Række uforglemmelige Minder. Det var imidlertid svært at begynde som Officer og Foresat for professionelle Haandværkere, der paa mange Maader havde en teknisk Indsigt, som man selv ærligt og redeligt savnede. Ganske vist skulde den unge Officer, der ikke havde gennemgaaet Regimentets Rekrutskole, deltage i de praktiske Arbejder, og kunde man ikke spændes med Mandskabet, kunde dette være ubehageligt nok; mangen en ung Løjtnant var saaledes sikker paa ved et „beklageligt Uheld“ at ryge en Tur i Vandet. Min praktiske Uddannelse sammen med Mandskabet blev imidlertid ikke rationelt gennemført og kunde for øvrigt selvsagt langtfra raade Bod paa mine manglende praktiske Færdigheder. Men der var jo fornuftigvis ikke andet for end aabent at vedstaa, at f. Eks. en faglært Snedker eller Tømrer var den unge Løjtnant overlegen paa sit Felt. Saa var man inde paa den rigtige Linie og kunde jo i øvrigt ogsaa støtte sig til sine Befalingsmænd, af hvilke de fleste havde lært et Haandværk.

Det at virke med det værnepligtige Mandskab er en skøn, ophøjet Opgave, saa vist som der ikke findes noget finere Instrument end den menneskelige Sjæl. Men det er en Opgave, der skal tages yderst alvorligt; det, det først og fremmest gælder om, er at være gennemført retfærdig, aldrig at være partisk. Og denne Retfærdighedsfølelse skal være gennemtrængt af Velvilje, saaledes at Mandskabet, der jo ikke kommer frivilligt, føler, at Befalingsmanden er besjælet af Ønsket om af al Magt at fremme dets Vel. Og lidt Humør er jo heller ikke at foragte. Een Ting skal man vogte sig for, og det er at slaa sig til Ridder paa de svage. Alle kender vi jo f. Eks. ham, der, naar der skal stilles, gerne kommer lidt for sent og ser farlig ud med hele Udrustningen spændt forkert paa og Remme stikkende ud til alle Sider. Det er saare nemt at faa hele Styrken til at more sig højlydt ved en saadan Lejlighed — og svært at faa Kammeraterne til at lade være dermed. Men man maa betænke, at man her staar overfor en Stakkel, en Sinke, der skal hjælpes, og at intet er saa ubarmhjertigt som Drillerier.

Den militære Disciplin er jo baseret paa Subordinationen: ubetinget, nøjagtig og villig Lydighed. Se, ubetinget og nøjagtig Lydighed kan man nok fordre og maaske ogsaa faa gennemført; men uendelig meget sværere er det med den *villige* Lydighed, thi den kommer ikke frem gennem et Krav. Skal villig Lydighed vises, maa Grundlaget derfor ogsaa være til Stede, nemlig at den, der skal

visse Lydigheden, ogsaa i sit inderste Hjerter er overbevist om, at en saadan blind Lydighed tjener sin Hensigt. Og dermed forandres for den rettaenkende Befalingsmand Subordinationskravet fra at være et Krav til Undermanden til tværtimod at være et ubønhørligt Krav til Befalingsmanden selv, nemlig om at være saaledes udrustet, kundskabsmæssigt og moralsk, at han i Sandhed er en Fører, under hvis Bud de undergivne med selvfølgerlig Glæde og villigt indordner sig. Uden paa nogen Maade at prætere at have opfyldt disse Idealkrav maa jeg som et Faktum anføre, at det alle Dage har været mig personlig en udelte Glæde at virke med de værnepligtige Pionerer; der er herigennem knyttet mange Baand, og den Dag i Dag modtager jeg fra talrige gamle Pionerer Tilkendegivelser om Venlighed og Hengivenhed, som jeg er dybt taknemmelig for. Dette vil jeg gerne med Tak fremhæve, nu da mine Dage indenfor Hæren snart er til Ende.

Da jeg begyndte min Tjeneste ved Regimentet i Foraaret 1908, laa det saaledes, at Pionererne ikke blev betragtet som „rigtige“ Soldater, en Tanke, der bød os unge meget imod. Man var nok klar over, at vort Vaaben var et vigtigt Hjelpevaaben; men det rent militære fæstede man sig ikke saa meget ved, og Pionertjenesten betragtedes rentud sagt som en Arbejdstjeneste. Dette Syn har man energisk søgt udryddet, og det eksisterer vist næsten ikke i Dag, hvor Pionertropperne ikke blot teknisk, men ogsaa taktisk har fundet deres Plads i den almene Bevidsthed. I gamle Dage var det anderledes; da var Kaptajnen en temmelig fjern Person, der blot i Ny og Næ fremmødte ved Uddannelsen. Denne var stort set overladt til Premierløjtnanten, der som sin højre Haand havde den uundværlige Stabssergent, hvilken indtog et højt Stæde som en Mellemting mellem Officer og Underofficer, i Virkeligheden en uvurderlig Støtte i Kompagniet. Exercitsen var man ikke meget for i gamle Dage, den føltes som et mere eller mindre nødvendigt Onde. Den gamle Karabin var nu heller ikke særlig attraaværdig som Exercervaaben og for Resten heller ikke som Skydevaaben, og manges én husker maaske den lille Oplevelse fra en Præsentation, hvor en i Exercerkunsten mindre forfaren Kaptajn ved Defileringen fandt, at det ikke rigtig saa ud af noget, at Mandskabet skuldrede Karabinen. For at bøde derpaa kommanderede han da midt under Marchen: „Giv Agt! Præsenter Gevær!“, og det fortælles, at kun faa af de Tilstedeværende saa noget paafaldende heri. Exercits er jo imidlertid en meget nødvendig Ting, for at der skal kunne skabes en Helhed ud af en Samling Enere, og der blev efterhaanden lagt megen Vægt paa Exercitsen. Jeg kan saaledes fortælle om en Præsentation for den kommanderende General, Generalløjtnant Ellis Wolff, der ønskede at begynde med at se Kompagnieexercits. Generalløjtnanten, der var tilfreds med Præstationen, og som ikke yndede at anvende Talemaader, sagde efter Præsentationen, at han aldrig havde set bedre Exercits i noget Vaaben. — Nu er Kaptajnen ikke mere en fjern Person, han leder selv Uddannelsen, der ogsaa nøje overvæges af Oberstløjtnanten, ja endda af endnu højere staaende Officerer.

Og saa tænker man jo med et vist Vemod paa den gamle pyntelige sorte Uniform, der var en Særart for Pioneren. Fiks og nydelig var den, og dette

kan efter min Mening desværre ikke siges om den moderne Khakiuniform. Jeg kan ikke med Bestemthed nævne, hvad der er i Vejen med denne; men den ser bestemt ikke godt ud i den danske Hær. For at kunne gøre det skal denne enkle Uniform være meget velsyet, og den skal „bæres“. Det kan desværre ikke nægtes, at mange af de danske Befalingsmænd og Soldater i Dag med et mildt Udtryk ser noget uordentlige ud.

Et Særkende for Pioneren er endvidere det hyppigt anvendte Akkordarbejde, der kun yderst sjældent anvendes i de andre Vaaben. Der haves herigennem et ypperligt Disciplinarmiddel, om der i enkelte Tilfælde maatte være Brug for et saadant. Det at udsætte en Akkord er i Virkeligheden en meget ansvarsfuld Opgave paa Grund af de ukendte Faktorer, der indgaar som et Led i Arbejdet, for Jordarbejder saaledes specielt Jordens Konsistens. Der maa meget nødtigt slækkes paa en given Akkord, og Arbejdslederen kommer ofte ud for at skulle afveje, om den Omstændighed, at Arbejdet gaar trægt, skyldes uformodede Vanskeligheder, der ikke kunde erkendes, da Akkorden blev sat, eller om Aarsagen er Mandskabets Modløshed overfor Arbejdet — eller maaske svigtende Arbejdsvilje. Det er her meget interessant og belærende at se Mandskabets Reaktion overfor et Arbejde; findes det, at Akkorden er for stor, indtræder der hurtigt en Træghedstilstand, der breder sig til alle i Akkorden. Og øjnes der paa den anden Side Mulighed for at tjene paa Akkorden, tager alle fat, og det næsten utrolige kan udrettes. Ligesaa kan det være svært at se paa den enkelte, hvor meget han udretter; én tager tilsyneladende uhyre kraftigt fat, men det bliver i Virkeligheden ikke til ret meget. En anden arbejder støt og sindigt uden større Spræl, men æder sig systematisk ind paa Opgaven. Jeg mindes en Soldat, jeg havde engang — jeg nævner ikke, hvem det var — der meget ukammeratligt aldrig bestilte noget i Akkordarbejdet sammen med de andre til Trods for fremragende Arbejdsevne. Jeg gik da over til at give ham en 1-Mands Akkord; men jeg blev stadig den lille. Jeg gav ham baade det dobbelte og det tredobbelte af, hvad man normalt kunde forlange; men hvad der end blev ham paalagt, forlod han efter vel udført Akkord smilende Arbejdet flere Timer før Kammeraterne. Da han blev hjemsendt, efterlod han sig i Ryvangen en Række Batterier og Skanser, som han ene Mand havde gravet og indrettet, og som ledte Tanken hen paa, at en betydelig Arbejdsstyrke havde været beskæftiget dermed i længere Tid.

Ryvangen, ja den er vel et særegent Minde for enhver Pioner, her er der rundet megen Sved, og Arbejdet dér var maaske ofte surt; men dog tror jeg, at næsten alle, der har virket dér, elsker denne idylliske Plet. Den laa — og ligger som et Enklave, efterhaanden midt i Storbyen, præget af Fred og landskabelig Skønhed. Et Særpræg var Dyrelivet, thi de mange Dyr, der boede her, vidste meget vel, at efter Kl. ca. 16 havde de almindeligvis frit Spil. De tolererede de mange Mennesker samt Sprængninger m. m. den første Halvdel af Dagen, men derefter kom de frem. Og Ryvangen blev Ingeniørregimentets Tilflugtssted efter den 9. April 1940, da det maatte rømme Kasernen, og Regimentet fandt taalelige, tilvante Arbejdsskaar i den kære, gamle Park. Senere

blev Ryvangen Vidne til Besættelsesmagtens Skændselsgerninger, den blev herigennem for os som indviet Jord, og „Mindelunden“ er i Dag et Fælleseje for den danske Nation, hvor man samles i Livets Højtidstunder.

A propos Ryvangen maa jeg nævne Patrouilletjenesten, som vi alle fra dengang erindrer. Den fandt Sted særlig for at overvaage de kostbare Depoter, og der var udarbejdet et sindrigt System til Kontrol af, at Patrouilleringen virkelig blev udført. Om dette nu skete altid, veed jeg ikke; men der blev i hvert Fald aldrig skrevet nogen Pengeskabsvise om Ryvangen. Saa begav det sig i Sikringsstyrketiden, medens jeg var Regimentsadjutant, at Bevogningen blev

Ryvangen.

overtagen af Fodfolk, og inden længe kom der til Regimentet kraftige Klager over den befalede Patrouillering. Det viste sig nemlig, at der ved denne skulde tilbagelægges Vejlængder, der var langt større, end man kunde tænke sig at kræve selv af Fodfolket. Det blev da nødvendigt at mildne Kravene i saa Henseende; men man kunde ikke lade være at tænke paa, at der aldrig havde lydt nogen Klage fra de trænede Pionerer.

Det, der vel først og fremmest i gamle Dage, dem jeg maa henholde mig til, skabte Pionerernes Samfølelse, var, at der kun var eet Regiment og een Kaserne, hvor vi alle hørte sammen, der var kun een af vor Slags. Vi kunde paa den Maade siges at rangere med Livgarden, Kongens Elitekorps, og der eksisterede da ogsaa indenfor Ingeniørregimentet en levende Korpsaand, der gennem Aarene paa udmærket Maade er blevet næret og styrket af De danske Pionerforeninger og af Københavns Pionerforening samt de øvrige Lokalforeninger, der alle har udrettet et prisværdigt Arbejde for baade det tjenstgørende og det hjemsendte Mandskab. Denne Fællesfølelse gav sig ogsaa Udtryk i en stor Intimitet — og i et velsignet, ofte meget saftigt Humør, fuldt af Vid. Jeg husker saaledes, at der engang blev spurgt: „Hvad gør De, 81, naar der bliver sagt:

De Frivillige frem?" „Jeg skynder mig at træde til Side, saa de Frivillige kan komme frem!“ Alle husker vi vel ogsaa Sangen med Omkvædet: „Og jeg maa rigt'nok sige, at Landet, det var tabt, hvis ej vi had' de raske Ingeniører“. Disse Ord lider jo ikke af Mangel paa Selvvurdering, men er ægte nok i deres Rod. Tjenestetiden var, som bekendt, ikke lang i gamle Dage, og om Vinteren havde vi blot en lille Styrke, Vinterpionererne, der sandt at sige gennemgaaende ikke var Vorherres bedste Børn. Men kunde man omgaas dem, var det flinke, storartede Folk, og jeg husker specielt en interessant Udrykning en Vinternat til Sukkerhusbranden i Helsingørsgade i 1912.

Over Pionervaabnet har der alle Dage været et Islæt af Intellektualitet, og jeg nævner Anekdoten om en tysk og en fransk Pionerpatrouille, der bliver udsendt med særligt Hverv; den tager Sigte paa Forskellen i de 2 Nationers Mentalitet. Den tyske Patrouille modtager sin Instruks, rykker ud og udfører til Punkt og Prikke den stillede Opgave. Den franske Patrouillefører siger derimod simpelthen: „Pourquoi?“, thi han vil kunne forklare sine Folk Hensigten med det stillede Hverv.

I tidligere Tid betragtedes vor Tjeneste som et Forum for Teknik, saaledes minder jeg om, at Ballontjenesten startede ved Ingeniørregimentet, samt at Generalmajor P. L. Ramm i sine yngre Dage i 15 Aar var Chef for Hærens Ballonpark, og jeg kan ogsaa anføre, at min Ringhed i 1911 af Krigsministeriet som den første Officer i Danmark blev udset til Uddannelse som Flyver og fik tilbudt en dertil sigtende Udkommando til Frankrig. Naar det ikke blev til noget, skyldtes det udelukkende, at min Fader simpelthen forbød mig det, og man var jo meget lovlydig mod sine Forældre dengang. For øvrigt har Ingeniørvaabnet jo fostret mange fremragende Flyvere sidenhen.

Jeg kan ikke slutte disse faa Ord uden at sende en Tanke til vore Befalingsmænds Særart. Som jeg før nævnte, var mange af disse oprindelig Haandværkere; men vi havde ogsaa et betydeligt Kontingent fra den storartede Elevskole, hvorfra der kom udmærkede, vel uddannede Befalingsmænd til os. Mange af disse Befalingsmænd har senere forladt Tjenesten og har opnaaet særdeles gode og ansete Stillinger i det civile Liv. Dette gælder jo ogsaa mangan en Officer, og som et Eksempel nævner jeg Prototypen paa en Pioner, E. M. Dalgas, Hedeselskabets Stifter og Leder.

Lige op til vor Tid skabtes Sabotagevirksomheden under Besættelsen; vi ældre forstod den ikke ret til at begynde med, thi der var noget mærkeligt i at ødelægge sine egne Virksomheder. Men det blev denne Virksomhed, der støttede og reddede Danmarks Navn i den internationale Bevidsthed, og Sabotagen var baade i sin Aand og i sin praktiske Udførelse et Udslag af sand Pioneraand. Som en Chef-Sabotør skal her fremhæves Generalmajor V. Bennike, der udrettede et fremragende, frygtløst Pionerarbejde. Sit smukke Livsværk har han nu videreført i sin fremskudte Stilling som Chef for F.N.'s Palæstinakommision til stor Ære for sit gamle Vaaben.

Og saa nævner jeg lige som et Bevis paa, at Pioneren er højt anskrevet i Kraft af sin Forstand og sit praktiske Greb, at af de 4 Guvernører i det besatte

Tyskland i Aarene 1946—48 var de 2 Ingeniørofficerer, nemlig den amerikanske Generalløjtnant Lucius D. Clay og den engelske Generalløjtnant Sir Brian H. Robertson.

Hvad jeg har skrevet, er langt fra udtømmende, og jeg kunde da ogsaa skrive en Del mere; men alt maa have en Ende. Jeg slutter da med en dyb, stille Tak til Ingeniørvaabnet, til Pioneren for et rigt Livsindhold. Dette lægges frem for os gennem det gamle, skønne Emblem: Læreringen, Geværet og Spaden, en smuk heraldisk Foreteelse. Emblemet taler til os om Egenskaber, der nok er værd at eje i Livet. Der savnes i og for sig i Forbindelse med dette Vaabenskjold en Devise; i Turnereringernes Tidsalder var saadanne Deviser malede paa Skjold og Harnisk eller broderede paa Skærf og Bannere. Men lad da vort Emblem tale til os om Pionerens Særart og mane os, gamle og unge, begejstrede Tilhængere af Pionerarbejdet til:

*Flid,
Aarvaagenhed og
Arbejdsomhed,*

da vil Pioneraanden bidrage til at gøre os til gode, nyttige Borgere i Samfundet.

PIONERERNES INDSATS I TIDLIGERE KRIGE

Af Oberst Niels Maare

SKØNT Ingeniørtropperne fører deres Oprindelse tilbage til den 6. November 1684, da Kong Christian V oprettede den danske Fortifikationsetat, hvorved den første Spire til selvstændige Ingeniørtropper blev skabt, skulde der dog hengaa over 150 Aar, nemlig til Hærloven af 28. April 1842, førend den Organisation skulde blive oprettet, paa hvilken de nuværende Ingeniørtropper skulde udvikle sig; thi allerede i 1687 kom den faa Aar før dannede Fortifikationsetat kun til at omfatte den militære Bygningstjeneste. Hermed være ikke sagt, at der først 1842 blev dannet Pontonner-, Minør- og Sapørkompagnier. Saadanne havde allerede bestaaet, endda før 1684, men havde været knyttet til Artilleriet, og de Opgaver, som disse Kompagnier, saavel dengang som senere, skulde løse, kan føre deres Oprindelse Tusinder af Aar tilbage; thi der er sikkert forløbet mangfoldige Aar, inden de storslaaede Befæstningsanlæg ved Nive og Babylon blev skabt, Anlæg, som blev ødelagt henholdsvis 605 og 538 Aar f. K. Allerede ved disse Anlæg havde man lært at sløre Styrker og Omraader i de belejrede Omraader med Røg og Tæpper og at faa de høje Fæstningsmure til at vakle ved at føre Gange ind under disse og paa et passende Tidspunkt sætte Ild i Træafstivningerne i Gangene, saaledes at disse ved Sammenstyrtningen kom til at skabe Breche i Fæstningsmuren. Senere — 480 Aar f. Kr. — hører vi om Xerxes imponerende Broslagning over Hellespont, der var ca. 1400 m bred, og hvor der til 2 Broer medgik henholdsvis 360 og 314 Fartøjer. Ligeledes er Cæsars Brobygning — 56—55 Aar f. Kr. — over Rhinen, nær det Sted hvor Byen Bonn nu ligger, kendt. I Løbet af 10 Dage lod han bygge en Pælebro paa omtrent 430 m, formentlig paa 56 Fag à 5 Pæle. Endvidere anvendte Cæsar ved Feltbefæstningsanlæg Forhug af Træer og Grene, Ulvegrave med Smaapæle, Fodangler m. m., Hindringsmidler, som endnu kendes i vore Dage. Det ældste Minde om dansk Befæstningskunst, samtidig det mest betydningsfulde Fortidsminde i Norden, er Danevirke, paa det nøjeste knyttet til vor Lands Historie, til dets Ve og til dets Vel. For at danne et Værn mod fjendtlig Fremtrængen fra Syd gav Kong Godfred 808 Ordre til at spærre Landegrænsen fra „den østlige Havbugt der kaldes Østeralt til Vesterhav“, d. v. s. fra Engene ved Slien i Øst til Trenefloden i Vest. Paa denne Strækning blev bygget to, ca. 3 m høje og ca. 22 m brede Volde uden foranliggende Grav, Østervold og Vestervold. Godt 100 Aar senere under Thyra Danebod og Harald Blaatand og noget over Midten af det 12. Aarhundrede under Valdemar den Store, blev Anlægene yderligere udvidet og ændret. Omtrent

samtidig befæstedes Viborg og Roskilde, og Absalon sikrer København med en ca. 2 m høj og ca. 11 m bred Vold med Plankebefæstning.

Krudtets Opfindelse kommer til Europæernes Kundskab omkring 1280, og det synes, som om Europæerne er de første, der forstaar at udnytte Krudtets Drivkraft i Vaaben. Krudtvaabnens Udvikling medfører efterhaanden Ændring i de hidtil udførte Befæstningsanlæg, og der arbejdes utrætteligt paa at udfinde nye Befæstningssystemer, paa Konstruktion af Minegange, paa Beregning af Miner og Kontraminer, Anvendelsen af passive Hindringsmidler stiger; sammen med Ulvegrave, spanske Ryttere, Stormpæle, Palisader og Forhug bliver Krudtet ved Fladderminer ogsaa taget i Brug. Til Beklædningsarbejde i Almindelighed benyttes Skansekurve af forskellig Størrelse, Horder og Faskiner. Under Frederik II's Togt mod Ditmarsken 1559 medførte Hæren Bromateriel og 1000 Mand til Skansegravning. I Københavns Tøjhusbeholdning indgaar i 1592 en Pontonekvipage paa 18 Læderbaade, der dog allerede 1607—19 opføres som Vraggoods sammen med Skibsbyggertræværk. I samme Beholdning indgaar endvidere store Mængder Skansetøj (Hakker, Spader, Jernskuller eller Skovle, Frishest (d. v. s. spanske Ryttere), besat Jærn (d. v. s. en Slags Jærnspidser til Palisader) og endelig Fodangler i betydelig Mængde; saaledes indkøbtes 1607—8 over 53.000 Stk.

Udførelsen af alle Feltbefæstningsarbejder paahviler imidlertid Artilleriet (d. v. s. Fæstningsartilleriet), hvorfra dettes Personel ogsaa omfatter Minører, Pontoner og Skansegravere. Kaptajnen for Skansebygningerne skulde følge lig foruden Opførelsen af Skanser ogsaa kunde lede Slagning af Broer og Udførelsen af andre Ingeniørarbejder.

Efter de foran omtalte Befæstningsanlæg i Slutningen af det 12. Aarhundrede skulde der hengaa næsten 150 Aar, før man begyndte Befæstningen af det ene af Overfartsstederne ved Store Bælt, nemlig Korsør. Søbatteriets Taarn, der blev opført 1346 under Valdemar Atterdag, er det eneste omtrent helt bevarede Fæstningstaarn her i Landet fra Middelalderen. Yderligere 100 Aar skulde hengaa, før det andet vigtige Overfartssted, Nyborg, blev befæstet. Dernæst blev i Begyndelsen af det 16. Aarhundrede Nakskov befæstet, medens Randers forbedrede sin Befæstning fra ca. 1350. 1620 paabegyndte Christian IV Moderniseringen og Udvidelsen af Københavns Befæstning. Arbejdet hermed skred imidlertid meget langsomt frem, hvorfor Befæstningen — herunder ogsaa det paabegyndte Kastel — ikke paa langt nær var færdig i 1658, da Karl Gustav indeslattede Hovedstaden, hvis Indbyggere lykkeligvis modstod Belejringen og helt modigt afslog Svenskernes Forsøg den 11. Februar 1659 paa at erobre Byen.

Trangen til mere fortifikatorisk uddannet Mandskab ved Opførelsen og Forsvaret af Tidens Fæstningsanlæg var imidlertid nu steget saa stærkt, at man var blevet klar over, at en fastere Organisation af Ingeniørvaabnet var paakrævet. 1676 tilraadte Generalkvartermester, Oberstløjtnant Gottfried Hoffmann, en Forøgelse af Antallet af Ingeniører, der paa det Tidspunkt var underlagt Generalstaben, og foreslog en mere selvstændig Organisation af disse Ingeniører

med dertil hørende Mandskab, men først 6. November 1684 resolverede Christian V, som foran anført, at der skulde oprettes en dansk Fortifikationsetat, der, som ligeledes anført, kun fik en kort Levetid hvad angaar Mandskabet, Skansegravere.

Fortifikationens første Chef blev ovennævnte Generalkvartermester Gottfried Hoffmann.

Efter 1687 fortsatte Artilleriet derfor som før 1684 med at være et blandet Artilleri- og Ingeniørvaaben. 1763 blev den danske Fortifikationsetat sammen med den norske og den holstenske Fortifikationsetat samlet i et kongeligt Ingeniørkorps. Aaret efter blev Artillerikorpsen oprettet og fik tildelt bl. a. 1 Haandværker-Sapeur-Mineur-Kompagni. 1772 oprettedes en Pionerbataillon for alerede Aaret efter at blive ophævet. Væsentligt bedre gaar det ikke i 1789, da et Pionerkompagni bliver oprettet; thi det bliver ophævet 1791. Det nævnte Haandværker-Sapeur-Mineurkompagni blev 1790 delt i 1 Fyrværker- og Mineurkompagni, omfattende bl. a. 1 Mineurmester og 16 Mineurer, og 1 Haandværkerkompagni omfattende bl. a. 2 Bromestre, 4 Pontonsergenter og 4 Pontonnerer; denne sidste Styrke er den første Spire til det (de) senere Brokompagni(er), der til Slut blev ophævet efter Hærloven 1932, idet Brotjenesten herefter skulde kunne bestrides af alle Pionerkompagnier. I 1808 under Frederik VI blev der oprettet et Sapeurkorps paa 800 Mand til Forskansningsarbejder og Batterianlæg. Mandskabet, der dels var udskrevet fra Sjælland, Møen, Lolland og Falster (København og Helsingør undtagen), dels bestod af frivillige, har sikkert givet Anledning til Besvær; thi den kendte Historiker E. C. Werlauff skriver i sine Erindringer herom bl. a. „Under Krigen med England oprettedes tillige et saakaldt Sapeurkorps, som ikke havde nogen egentlig Uniform, men blot en Slags Arbejdsdragt; ogsaa dette (ligesom det saakaldte Marinekorps) bestod af allehaande Udskud af Hovedstadens Befolkning, Officererne var heller ikke af de mest udmærkede, og Korpset blev derfor ligesom Marineregimentet opløst efter Freden“. 1816 blev Haandværkerkompagniet ophævet, men det blev 1828 genoprettet, endda i betydelig udvidet Skikkelse, som Pontonner- og Pionerkompagni samtidig med Fyrværker- og Marinekompagniet, der fik Navn af Mineur- og Sapeurkompagniet. I Juli 1832 fremsatte Ingeniørkorpset Forslag til en ny Organisation, hvorefter alle Pionertropper skulde henlægges under Korpset, men skønt Frederik VI fandt Forslaget fortræffeligt udarbejdet, maatte Kongen beklage at „de forøgede Udgifter, som den hele Plan vilde foraarsage, er Aarsag i, at den for Tiden ikke ganske kan udføres“. Dog, 10 Aar senere var Tiden inde; thi ved Hærloven af 28. April 1842 blev det Grundlag skabt, paa hvilket de nuværende Ingeniørtropper har udviklet sig.

Efter nævnte Hærlov kom Mineur- og Sapeurkompagniet til at overgaa til Ingeniørkorpset fra Artilleriet, hvor Pontonnerkompagniet forblev. Ingeniørkorpset kom herved til at omfatte en Bygningstjeneste og en Troppetjeneste, denne sidste bestaaende af 2 Ingeniørkompagnier, nemlig 1. Ingeniørkompagni (Sjællændere, Fynboer og Jyder) paa 3 Officerer, 19 Underofficerer og 116

Menige, hvoraf 16 Oversapører, 50 Sapører og Minører samt 50 Pionerer, og 2. Ingeniørkompagni (Sydslesvigere og Holstenere) med Garnison i Rendsborg og med noget mindre Styrke. 1. Ingeniørkompagnis første Chef blev karakteriseret Major N. K. Lunding, der senere saavel i 1848 i Slaget ved Slesvig, i 1849 ved Forsvaret af Fredericia, som i 1864 som Kommandant i samme By skulde yde en særdeles hæderfuld Indsats.

De nyoprettede Ingeniørtropper skulde snart blive stillet paa en alvorlig Prøve. Efter Gennemførelsen af Hærloven 1842 kunde der i Foraaret 1848 kun raades over 5 Aargange fast uddannet Personel, men denne Styrke blev betydeligt formindsket derved, at Størsteparten af Personellet saavel ved 2. Ingeniørkompagni som ved Pontonnerkompagniet i Rendsborg ved Krigens Udbrud gik over til Oprørerne; af 1. Ingeniørkompagni maatte der derfor udvikles de fornødne Ingeniørtropper (5 Delinger) til Hærens forskellige Hovedled og — da Pontonnerkompagniets Bromateriel ogsaa var gaaet tabt — maatte der yderligere formeres et nyt Brotrain samt Redskabsparker m. v., alt samlet under „Feltingeniørdetachementet i Jylland“. Ved Vaabenstilstanden i 1848 var Detachmentets Styrke bragt op paa 19 Officerer, 28 Underofficerer og ca. 225 Menige. Den ringe Styrke medførte, at de menige mere maatte anvendes som ledende end som arbejdende Pionerer. De blev dels udrustede med Gevær af Model 1828, der afløste den ældre Model 1794, dels forsynede med nyt Udstyr med Bæreapparater. Brotjenesten blev under Krigen formeret under Ingeniørkorpset som et 3. Ingeniørkompagni. Som Bromateriel blev anskaffet det af den østrigske Ingeniørofficer Karl Birago i 1825 konstruerede og senere forbedrede Feltbromateriel, der i Sammenligning med tidligere Tidens Bromateriel udmærkede sig ved sin Lethed og ved den geniale Maade, paa hvilken de enkelte Dele var afpassede og tildannede, saaledes at de uden Vanskelighed kunde forbindes indbyrdes med hverandre.

Ingeniørtropperne kom i Krigsaarene til at lede mange og omfattende Arbejder. Pladsen tillader kun en omtale af disse i meget store Træk.

I 1848 ledede Pionererne saaledes omfattende Skansearbejder i Dannevirke, ved Alssund og paa Nordvestkysten af Fyen samt ved Brohoveder ved Sundevad, senere ved Haderslev, Vejle og Helgenæs. Der blev bygget Baraklejre, anlagt Kolonneveje, udført Mineringer — af Sprængmidler kendtes endnu kun Krudt — og, da den Tid hovedsagelig kun kendte til Træbroer, blev der foretaget Afbrydning eller Afbrænding af saadanne Broer, desuden anlagt Spærringer og udført Broanlæg, herunder Bygning af Anlægsbroer i stort Tal til Overføring af Troppedele fra den ene Landsdel til den anden. I Fægtingen ved Bov den 9. April og i Slaget ved Slesvig den 23. April deltog Pionerstyrker. Militært organiserede Meddelellestropper fandtes endnu ikke hverken under Treaarskrigen eller i 1864, men i Efteraaret 1848 forlangte Krigsministeriet indsendt Indstilling om Oprettelsen af en „optisk Telegraflinie“ fra Sønderborg til Fyen. Denne Forbindelse, der blev udført under Ingeniørkaptajn Lehmanns Ledelse, kunde tages i Brug i Begyndelsen af Marts 1849, men allerede i Slutningen af samme Maaned blev Signallinien forlænget til Nyborg, hvorfra der

over Sprogø blev Forbindelse til Korsør ; fra denne By befordredes Budskab til København ved Stafet eller Post. Der medgik herefter 7 Minutter for at bringe 1 Signal fra Korsør til Sønderborg og da 2—3 Signaler kunde afsendes pr. Minut, vilde saaledes en Melding paa 50 Signaler normalt kunde gennemføres paa en lille halv Time.

I 1849 blev Pionerernes Hovedopgave Istandsættelse og Forstærkning af Fredericias Fæstning. Efter at Byen var blevet erklæret i Belejringsstilstand den 20. April var den daglige Arbejdsstyrke til Fæstningens Forstærkning, foruden 150 Underofficerer, Oversapører og Sapører, ca. 3—400 Mand af Fodfolket, ca. 300 Mand fra en Forstærkningsbataillon samt 60 civile og 65 militære Tømrere ; om Natten arbejdede normalt 50—100 Mand af Fodfolket paa de mest udsatte Steder. Da Bombardementet af Byen begyndte den 16. Maj, svandt Antallet af civile Tømrere ind til ca. 15. Under Udfaldet den 6. Juli udførte Pionerne et udmærket Arbejde ved at følge Udfaldstropperne og omgaaende fornagte de erobrede Kanoner samt gøre Batterier, Skanser og Løbegrave uanvendelige, efterhaanden som de blev erobrede.

I Aarets Løb blev det biragoske Brotrain Gang paa Gang forøget.

I 1850 var Ingeniørtropperne, der nu var bragt op paa en Styrke af ca. 550 Menige, særlig beskæftiget ved Dannevirke og ved Frederiksstad, og Pionerne var med ved Kampene ved Isted den 25. Juli, Mysunde den 12. September og Frederiksstad fra 28. September til 5. Oktober.

Ved Dannevirke blev Arbejderne særlig omfattende. Saaledes blev der foran Store Dannevirke sløffet ca. 50 km Hegn, af Kolonneveje blev udført ca. 40 km, der blev bygget 7 Lejre, hver for 1 Bataillon, Hytter for 14.000 Mand og 3500 Heste. I de 6 Maaneder hvor Feltingeniørdetachementet var i Virksomhed i Dannevirkestillingen, d. v. s. fra August 1850 til Udgangen af Januar 1851, blev der udført Arbejde paa 260.000 Manddage, hvoraf $\frac{1}{3}$ medgik til Skansebygning, noget over $\frac{1}{3}$ til Kolonne- og Landevejsarbejder og Resten til Bygning af Hytter, Stalde m. m.

I Begyndelsen af August Maaned blev en Ingeniørdeling og en Afdeling af Brotrainet afgivet til den Styrke, der skulde indrette Frederiksstad til Forsvar, og i de følgende Dage arbejdede daglig 400 Mand herpaa. Fra Oprørerne den 29. September indledede Beskydningen af Byen og indtil den 5. Oktober, da de heltemodige Forsvarsstyrker under Oberst Helgesen saa udmærket afslog Hovedangrebet, udførte Pionerne, først under Premierløjtnant K. A. Carstensens Ledelse, og da denne blev syg, under daværende Ingeniørkaptajn, senere Generalinspektør J. F. M. V. Ernst's Kommando, et særdeles godt Arbejde, navnlig ved Mølleskansen, et Arbejde, som i ikke ringe Grad bidrog til den smukke Sejr. Som det anføres i „Felttogene i vore første Frihedsaar“ : „Natten efter den 29. — som overhovedet de nærmest paafølgende Nætter — herskede der en travl Virksomhed i Skanserne ved Frederiksstad for at udbedre den Skade, de havde lidt i Dagens Løb. Alle Vegne forlangte man Ingeniører, men der hørte kun 60 Mand af denne Vaabenart til Besætningen, og disse maatte bogstavelig „være her og der og Straalemester tillige“ ; thi foruden deres nor-

male Arbejde maatte de lede Slukningsarbejdet i Byen (N.M.: flere af Byens Straalelestre forlod nemlig denne den 4. Oktober). Lieutenant Carstensen var den eneste Ingeniørofficer; hans Arbejde vilde have været uoverkommeligt, hvis han ikke havde haft den utrættelige og flinke Bromester (Stabssergent) Bærentzen til Hjælp. Den 2. Oktober var Carstensen saa overanstrengt, at han maatte melde sig syg. Han blev afløst af Kaptajn Ernst, som under de sidste Dages Beskydning og under Stormen fik Lejlighed til at lægge sine udmærkede Egenskaber for Dagen“. Efter Kampen udtalte Kaptajn Ernst sig meget rosende om det ham underlagte Ingeniørkompagni og fremhævede foruden Bromester Bærentzen og enkelte andre Underofficerer, Oversapør Raskmark, og Sapørerne Raklev, Tangebrohus, Gjedved og Gylke.

Da Ingeniørtroppernes Virksomhed hovedsagelig fandt Sted før og efter Kampdagene, var disse Troppers Tab af Befalingsmænd og Menige i de tre Krigsaar ikke store.

Efter Krigen vendte de 2 Ingeniørkompagnier samt det 3., Pontonnerkompagniet, tilbage til deres tidligere Garnisoner. En Plan om at forlægge Rendsborgkompagniet til København maatte opgives paa Grund af Vanskelighederne ved her at fremskaffe Kaserneplads samt Stalde til Pontonnerkompagniets Heste, hvorfor Pontonnerkompagniet meget mod Ingeniørkorpsets Ønske atter i 1854 blev henlagt under Artillerikorpset.

Trods gentagne Indstillinger fra Ingeniørkorpsets Side skete der i Aarene 1850—64 ingen Udvikling af Ingeniørtropperne, udover at Pontonnerkompagniet i November 1863 atter, som fra 1848—50, som et 3. Ingeniørkompagni blev henlagt under Korpset, hvor det derefter forblev. Af de 3 Ingeniørkompagnier skulde der ved Dublering ved Mobilisering dannes 6 Ingeniørkompagnier, nemlig 5 Sapørkompagnier (1.—5. IK) og 1 Feltkompagni.

Saa vel i 1864 som saa ofte før og senere, var Landets Forsvar ikke i Orden — ogsaa da var Ledet af Lave. Ikke alene havde Regeringen ikke i rette Tid og paa rette Maade taget Hensyn til de af skiftende Kommissioner og af Ingeniørkorpset udarbejdede Forslag til Dannevirkestillingens Udbygning, men — da den udenrigspolitiske Uro voksede — havde den ikke regnet med, at en Krig kunde bryde ud midt i den haarde Vinter, nemlig den 1. Februar 1864. Vel var i Januar 1864 „Ingeniørkommandoen ved den aktive Hær“ blevet oprettet. Kommandoen kom til at bestaa af Stab, 5 Sapørkompagnier, den mobile Park, Reserveparken, 1 Feltbrokompagni og 3 Landgangsbroafdelinger. Styrken blev paa godt 300 Menige, hvoroverfor noget senere Prøjsernes 1200 og Østrigernes 600 Ingeniørsoldater kom til at staa.

1854 var de danske Ingeniørtropper blevet udrustet med det afkortede franske Gevær af Model 1853.

Under Krigen blev der ydet et strængt og meget omfattende Arbejde med Forstærkningsanlæg, Udførelsen af Kolonneveje, Barakbygning m. v. i Dannevirke, paa Dybbøl og Als, i Fredericia og andre Steder samt med Bygning af Landgangsbroer.

Ved Udførelsen af Hindringsanlæg foran Skanserne og Løbegravene ved Dybbøl blev for første Gang anvendt et sammenhængende Traadhegn. Før Krigen havde Ingeniørerne nemlig anvendt de da lige opfundne glatte Staaltraade som Indhegning omkring Skanserne. Da man herved konstaterede, hvorledes disse generede Færdselen, fik 1. Division den Ide at anvende saadanne Hegn som Hindringer. Tanken blev godkendt, og der blev derfor ca. 100 m foran hele Stillingen rammet en Række Pæle, hvorpaa 2 Rækker Traade blev anbragt, idet man dog i Mangel af bedre anvendte tynde Telegraftraade. Paa hver Side af Hegnet blev anbragt et 1 m bredt Bælte af Smaapæle („Cæsarpæle“). Denne Traadhindring blev den spæde Begyndelse til Nutidens Pigtraadshegn.

Ingeniørtropperne blev under hele Krigen sat paa en ualmindelig haard Prøve. Først det opslidende og haabløse Arbejde ved Dannevirke, senere ved Dybbøl, hvor Dagens Ødelæggesværk efter Tyskernes Bombardementer fra Mørkets Frembrud til Morgengry skulde udbedres saa meget som muligt, inden Fjendens fortsatte Bombardement.

Ingeniørernes Mod, Udholdenhed og aldrig svigtende Pligtfølelse under de vanskeligste Forhold var ikke mindre end de andre Vaabenarters, og der blev — ligesom ved Fredericia i 1849 og ved Frederiksstad i 1850 — fra de overordnede Side ved Arbejdernes Ledelse udvist Snarraadighed og Forudseenhed, saa de aldrig lod sig overraske af Begivenhederne.

Medens de fleste af Hærens Afdelinger i de forskellige Krige har faaet deres Navne — som oftest med Hæder — knyttet til bestemte Slag eller Træfninger, savner Ingeniørerne det Ry, det kan give en Afdeling, naar den samlet løser en stillet Opgave paa ærefuld Maade. Ingeniørerne er spredt overalt, slider i det overalt, men sjældent er der Lejlighed til at paavise en Daad, enten øvet under dramatiske Omstændigheder eller udført af større, samlede Styrker af Ingeniørtropper.

6. Ingeniørkompagnis (Brokompagniets) Afbrydning af Broerne over Alsund efter Dybbøls Fald den 18. April var imidlertid en Bedrift, der tjente Ingeniørtropperne til stor Ære.

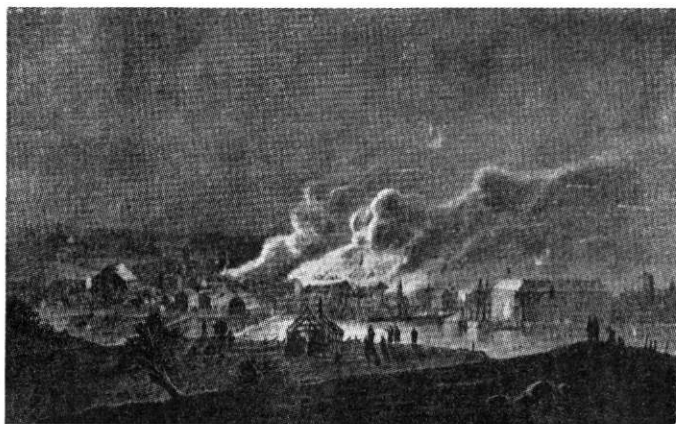
Saaledes fortæller den senere Generalintendant, Oberst Bache, der som Baillaonsadjutant deltog i Krigen, følgende om denne Episode:

„Broen laa klar til Afbrydning, i Pontonnerne stod de sorte Pionerer klar til Arbejde uden tilsyneladende at ænse den kraftige Beskydning fra Fjendens Artilleri. Op og ned ad Broen travede Brokommandøren, Kaptajn Hedemann, rygende paa sin halvlange Merskumspibe og hele Tiden sigende Vittigheder og Spøgefuldheder. Paa mig gjorde denne Scene, der var præget af Ro og Uforfærdethed, et uudsletteligt Indtryk.“

Oberstløjtnant i Ingeniørkorpset, senere Generalinspektør, J. C. F. V. Dreyer var Kommandant i Brohovederne og fulgte — efter at de danske Styrker var kommet tilbage til Als — over med den sidst udsvingede Brodel.

I „En Brigadeadjutants Erindringer fra Krigen 1864“ beretter den senere Generalmajor H. Holbøll ogsaa om Afbrydningen saaledes:

„Ingeniørernes Holdning under Broernes Afbrydning vakte almindelig Beundring. Alle Fjendens Batterier samlede deres Ild paa Brohovederne og Broerne. Det formelig haglede med Granater; under alt dette stod Ingeniørerne støt og rolig, hver Mand paa sin Plads uden Spor af Dækning, parat til at ud-

Sonderborg bombarderes, t. v. de to Pontonbroer.

føre de kommende Ordre. Billedet af de mørke, alvorlige Skikkelser staar præget med uudslettelige Træk i manges Erindring. Hver Gang dette Billede drages frem, fylder det enhver af os med den største Beundring.“

Foruden Kaptajn, senere Oberst J. C. G. v. Hedemann fremhævede Oberstløjtnant Dreyer Bromesteren, Sekondløjtnant Bærentzen (se Side 34) og Sapørerne Appeldorf, Solomonsen og Lyng fra Brokompagniet. Endvidere blev Sapørerne Larsen, Lund Nr. 55, Nahnsen, Bredsgaard af 1. Kompagni og Sapørerne P. Madsen, H. Sørensen, Lund Nr. 160 og M. Hansen af 5. Kompagni fremhævede for deres udviste Forhold under hele Belejringen.

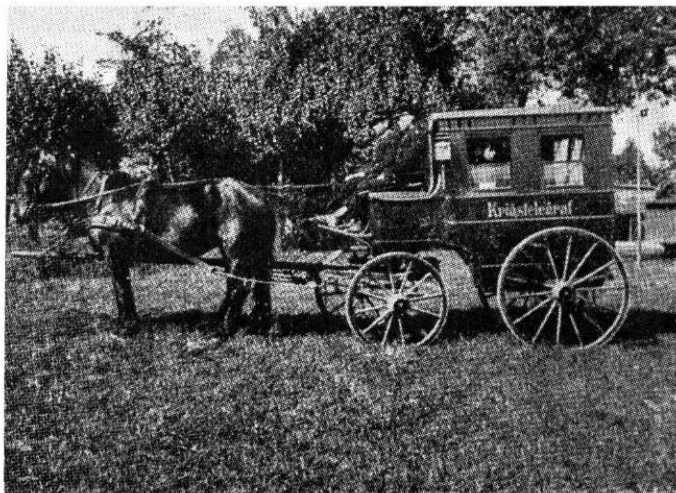
Den foran omtalte Kaptajn, senere Oberst Lehmann, anlagde i Aarene 1852—54 for Statskassens Regning „den elektromagnetiske Telegraflinie“ fra Helsingør til Hamborg. Linien, som var den første i sin Slags her i Landet, blev aabnet 1. Februar 1854 (Telegrafvæsenet har nylig fejret 100 Aarsdagen). Obersten blev derefter i 1858 Medlem af en af Krigsministeriet nedsat Kommission, som skulde udarbejde Forslag til Etableringen af elektromagnetiske Felttelegrafer. I 1860 var herefter anskaffet Materiel til en Krigstelegraf bestaaende af 4 Induktionsapparater og 6 Mile isoleret Guttaperkatraad, der blev transporteret paa 2 tospændige Stationsvogne og 4 firespændige Materielvogne. Materiellet blev overtaget af Generalstaben, men der blev ikke inden Krigens Udbrud organiseret Personel m. m. Under de truende politiske Forhold blev det derfor Statstelegrafen, som i Slutningen af 1863 i Holsten byggede en permanent Telegraflinie fra Itzehoe over Kellinghusen til Neumünster, hvorefter Statstelegrafen begyndte Bygningen af et Telegrafnet imellem de vigtigste Punkter i Dannevirkestillingen. Midt i Januar Maaned 1864 mødte en Oberst-

løjtnant af Generalstaben ved Hæren med et improviseret Personel paa 1 Løjtnant, 4 Guider, nogle Telegrafister, 2 Underkorporaler og 30 Menige samt Kuske, Heste m. m., det hele formeret i 2 Delinger, hver under en Guide. Selv om Krigstelegrafen saaledes var traadt i Virksomhed, vedblev Statstelegrafen dog stadig at yde betydelig Hjælp. Paa Fyen og Als blev derefter de eksisterende Telegraflinier udbyggede. Under Krigen blev der ialt bygget ca. 250 km permanente og provisoriske Linier med 26 Stationer, der besørgede følgende Antal Meldinger: Januar 589, Februar 868, Marts 3036, April 7493, Maj 4015, Juni 2833, Juli 3631 og August 1529 eller ialt 23.994.

Ved Hærloven af 6. Juli 1867 kom Ingeniørtropperne til at bestaa af 1 Linie- og 1 Reservebataillon (1. og 2. Ingeniørbataillon). 1. Ingeniørbataillon kom til at omfatte 2 Pionerkompagnier (1. og 2.), Brokompagniet (3.) og det nyoprettede Telegrafkompagni (4.). Ved Mobilisering skulde 1. og 2. Kompagni udvikle 4 Pionerkompagnier (1., 2., 5. og 6.), Brokompagniet et Bro- og et Anlægsbrokompagni (3. og 7.) og Telegrafkompagniet et Telegraf- og et Pionerkompagni (4. og 8.).

Ved Hærloven af 25. Juli 1880 blev Linie- og Reservebataillonen samlet i et Ingeniørregiment, og der blev oprettet et Jernbanekompagni.

I 1894 forøgedes Kompagniernes Antal til 6 Linie- og 3 Reservekompagnier, og Aaret efter blev et nyt Kompagni, Kystsignalkompagniet (9.) oprettet. Endelig ved Hærloven af 30. September 1909 blev Bataillonsinddelingen genindført, hvorved Regimentet kom til at bestaa af 1. og 2. Ingeniørbataillon paa

Den første Telegrafstationsvogn, benyttet i Krigen 1864.

tilsammen 7 Linie og 2 Reservekompagnier, dels Fæstnings-, dels Feltkompagnier og 3. Ingeniørbataillon paa 3 Telegrafkompagnier.

Den første Verdenskrigs Udbrud indtraf paa et Tidspunkt, der kunde være blevet skæbnesvangert for vort Land, idet Anlægget af de ved Hærloven af 1909 paatænkte nye Kyst- og Søbefæstningsanlæg langt fra var afsluttede — for

flere Anlægs Vedkommende end ikke paabegyndt — medens Landbefæstningen, om hvis Nedlæggelse der var truffet Beslutning, og hvis Vedligeholdelsestilstand derfor kun kunde betegnes som mangelfuld, ikke var fuldt effektiv. Den faretruende politiske Situation opfordrede i højeste Grad til ekstraordinære Foranstaltninger og krævede, at der blev sat fuld Kraft paa at tilendebringe de under Hærens Bygningstjenestes Ledelse i Gang værende og projekterede Anlæg.

Tiden skulde imidlertid ogsaa blive begivenhedsrig og travl for Ingeniørtropperne.

Straks efter at det til Sikringsstyrken indkaldte Mandskab havde givet Møde, blev Pionerbataillonerne og Telegrafkompagnierne forlagt til de forskellige Fronter paa Fæstningen for at deltage i Udførelsen af Armeringsarbejderne. Som formentlig ved alle Hærens Afdelinger herskede der ogsaa ved Regimentet en af Alvoren præget Stemning. Fremtiden var i høj Grad uvis, og Ingeniørtropperne vilde i Kraft af den Virksomhed, der nu paahvilede dem, straks komme i Begivenhedernes Brændpunkt; men den danske Pioners gode Humør, hans Evne til at udløse en trykket Stemning ved en Vittighed, svigtede heller ikke ved denne Lejlighed. Saaledes var Oversvømmelseskommandoet allerede den 1. August om Formiddagen afmarcheret fra Ingeniørkasernen til Lyngby Station, hvor Styrken, som en første Paamindelse om, at det maaske kunde blive Alvor, fik udleveret skarp Ammunition. Da herpaa det Hold af Kommandoet, der skulde til Frederiksdal Stemmeværk (Broen), under Sikring rykkede frem ad Vejen fra Nybro til Frederiksdal, lød der pludseligt paa udpræget københavnsk: „Forespørger Hr. Premierløjtnanten, skal vi samle Hylstrene op?“ Herved var Stemningen brudt og den Optimisme og det Lune, som altid har været fremherskende hos Pionererne, men som i de første Øjeblikke havde maattet vige Pladsen for alvorligere Stemninger, kom nu atter frem.

Naar bortses fra 2. Ingeniørkompagni, der i Begyndelsen af August 1914 sammen med 3. Divisions Telegrafdetachment blev underlagt denne Division og derfor forlagt til Roskilde, arbejdede Ingeniørregimentets indkaldte Styrker paa Fronterne under de oprettede Frontingeniørkommandoer paa Nord-, Vest- og Sydfronten (Amager), alt under Arméingeniørkommandoen.

Fæstningsingeniørkompagnierne fortsatte hele Sikringsperioden med disse Arbejder, medens Feltkompagnierne i Slutningen af 1915 fik overdraget Udførelsen af en ny vigtig Opgave.

De fra Krigsskuepladserne indløbne Meddelelser bragte Oplysninger om langtrækkende Skyts, og det blev herved efterhaanden klart, at den eksisterende Landbefæstning ikke dækkede Hovedstaden ved Bombardement. Det blev derfor besluttet at anlægge en feltbefæstet Stilling mellem Køge Bugt og Roskilde Fjord, den saakaldte Tunestilling. For at give et Indtryk af Stillingens Størrelse kan oplyses, at efter den første foreløbige Afsætning vilde der til 10 m brede Pigtraadshegn medgaa ca. 4.400.000 m Pigtraad, ca. 150.000 Stk. Pæle og ca. 2 Mill. Kramper. I Arbejdets Udførelse, der skulde ledes af Chefen for Ingeniørregimentet, Oberst, senere Generalløjtnant A. G. Nyholm, skulde

bl. a. deltage de 3 Feltingeniørkompagnier saaledes, at 5. Ingeniørkompagni skulde arbejde i Karlslunde Afsnittet paa venstre Fløj, 6. Ingeniørkompagni i Tune Afsnittet og 7. Ingeniørkompagni paa højre Fløj i Roskilde Afsnittet.

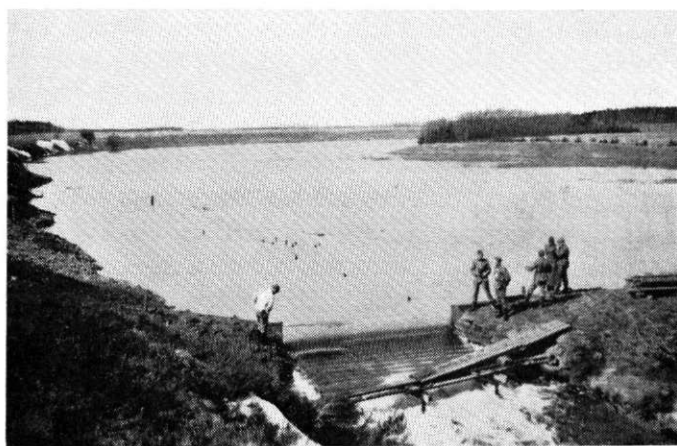
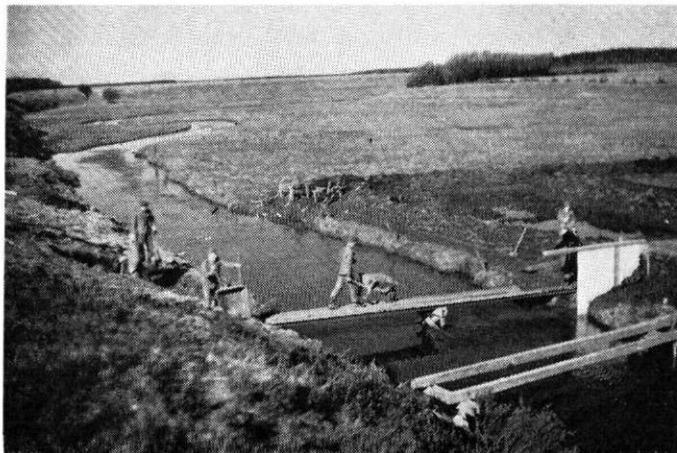
Stillingen udførtes ved Skyttegrave, Skyttegravsværker, Opholdsrum m. m. med foranliggende Pigtraadsspærringer, der flankeredes af Rekylgeværer i Flankeringshuler.

Foruden de Armerings- og Feltbefæstningsarbejder, der blev udført paa Landbefæstningernes forskellige Fronter og i Tunestillingen af Pionerkompagnierne, udførte Telegrafkompagnierne tilsvarende betydelige Arbejder paa Meddelelsesnettet. I Tilslutning til Telefonanlæg, der var blevet paabegyndt allerede i 1912 for Midler fra Forsvarsindsamlingen til Dækning af „Hullet i Nordfronten“, blev der paa Fæstningen og i dens Forterrain bygget et stort Antal Etape-telegraflinier og nedgravet et udstrakt Net af Blykabel, ligesom der blev indrettet et stort Antal militære Telefoncentraler. I Roskilde Fjord-Stillingen og paa højre Fløj i Tunestillingen arbejdede 9. Ingeniørkompagni og i Resten af Tunestillingen arbejdede 8. Ingeniørkompagni med at udbygge Stillingens Telefonnet.

Efter at Sikringsstyrken var blevet ophævet 1919, fulgte en vanskelig Tid i Afrustningsaarene, trange paa Grund af knebent Befalingsmandspersonel og voksende Pioner-, Telegraf- og Radioopgaver. Her skal kun nævnes Hærloven af 1922, ved hvilken Ingeniørregimentet blev ophævet, idet samtlige Ingeniørstyrker blev underlagt en „Chef for Ingeniørtropperne“ og Hærloven af 1932, ved hvilken Ingeniørregimentet blev genoprettet med 2 Pionerbatailloner med ialt 6 Kompagnier og 1 Telegrafbataillon med ialt 5 Kompagnier. Ved den 2. Verdenskrigs Udbrud i Slutningen af August 1939 blev 1. og 3. Pionerbataillon forlagt til Sydsjælland, 1. Pionerbataillon ved Kommandostation paa Næsbyholm, medens 2. Pionerbataillon omgaaende blev forlagt til Kolding. Pionerbataillonerne var faa Dage forud blevet motoriserede, og der forestod et stærkt forceret Arbejde med at faa ompakket Bataillonernes Materiel. Den gradvise Hjemsendelse af de indkaldte Styrker medførte, at Pionerbataillonerne ved Nytaarstid 1940 hver kun raadede over ca. 40 Pionerer og ca. 20 Mand til Hjælpetropperne samt ca. 20 tekniske Vogne — Feltstyrken for hver Bataillon skulde omfatte ca. 1200 Mand og ca. 120 tekniske Vogne. Udførelsen af Forstærkningsarbejder maatte ikke finde Sted, og der blev derfor hverken foretaget Sprængningsforberedelser ved Broer eller Spærring af Veje m. m. Dog fik 2. Pionerbataillon Mulighed for at udarbejde Forslag til Udførelsen af Oversvømmelsesanlæg mellem Ribe og Haderslev, og der blev ekstraordinært stillet 1200 Kr. til Raadighed til Udførelsen af et Oversvømmelsesforsøg ved Oksenvad, 12 km Syd for Vamdrup. Forsøget skulde udføres fra Morgen den 1. April 1940 som kontinuerligt Arbejde med en Styrke af Fodfolkspionerkompagniet i Tønder. I Løbet af 3 Døgn var Forsøget tilfredsstillende udført, og efter at Ingeniørgeneralen den 2. April og Divisionsgeneralen den 6. April havde inspiceret Arbejdet, skulde den kommanderende General have beset det den 10. April. Den 8. April kl. 13,40 blev imidlertid Fodfolkskompagniets

Styrke efter Ordre ført tilbage til Tønder, og Pionerstyrken drog tilbage til Kolding, hvor Styrken, der var indkvarteret paa Byens Vandrerhjem, om Aftenen samme Dag gik i forhøjet Beredskab.

Da de tyske Flyvere den 9. April om Morgen den ca. Kl. 5,30 passerede lavt hen over Kolding og kastede de kendte „Oprop“ ned over Byen, blev 5. Inge-

Før og efter Oversvømmelsen ved Oxenvad 1.—3. April 1940.

niørkompagni alarmeret og Bataillonen gjorde klar til Opbrud. Nogle Minutter før Kl. 6 blev Bataillonen med underlagte Styrker telefonisk af Jydske Division beordret til snarest muligt at rykke Nord for Vejleaa med Befalingsmodtager til „Store Grunnet“. Efter at have kontrolleret Ordrens Rigtighed rykkede 5. Kompagnis Hovedstyrke derefter Kl. 6,45 fra Kolding, idet Bataillonen havde besluttet at rykke til Lerbæk Gaard, ca. 5 km Nordvest for Vejle og oprettet Kommandostation her. Kl. ca. 7,30 fik Bataillonen Ordre fra Divisionen om ikke at gøre Modstand mod de indtrængende tyske Tropper, hvis Flyvere alle-

rede havde beskudt Bataillonens Stab under dennes Kørsel Syd for Vejle mod Lerbæk Gaard, og Kl. 7,45 blev Pionerstyrken standset ca. 2 km Syd for Vejle af Politiet, der meddelte Styrken samme Ordre som den af Divisionen givne. Kl. 10,30 var 2. Pionerbataillon med 5. Kompagni atter i Kolding, hvor Bataillonens Chef 2 Timer senere fik Ordre til at møde Kl. 18 hos General Kaupisch, inden denne skulde rejse videre til København.

Ved Jydske Divisions Telegrafkompagni i Skals forefaldt der ikke Begivenheder af særlig Art.

Paa Sjælland havde 1. Pionerbataillon paa Næsbyholm fra 5. Regiment Kl. 6,05 samme Morgen faaet telefonisk Ordre til øjeblikkelig at skride ind mod enhver fjendtlig Fremrykning, hvorefter Bataillon og dens 1. Kompagni (Beredskabskompagniet) blev alarmeret med Ordre til at stille med Vognene paa Parkpladsen ved Aahuse. Allerede Kl. 6,25 gav 5. Regimentet telefonisk Ordre til, at der ikke maatte gøres Modstand mod den tyske Fremrykning, og at al Ammunition skulde inddrages. I Løbet af Dagen blev Bataillonens Vogne derfor ført tilbage til Parkpladsen.

Sjællandske Divisions Telegrafkompagni, Rekrutstyrken, i Dalby, Øst for Bregentved, fik tilsvarende Ordre fra 5. Regiment, gik først i Flyverskjul i Tollerød Orned, senere i Beredskabsstilling i Nordkanten af Grevindeskov og endelig Kl. 15,00 i Kvarter.

En Ugestid senere rykkede Ingeniør- og Telegrafstyrkerne tilbage til Ingeniørkasernen. At ogsaa disse Styrker i enhver Henseende paa fuldt ud værdig og loyal Maade havde efterkommet de under den kritiske Situation den 9. April givne Befalinger, og at ogsaa alle med tungt Hjerte og med Skam og dyb Bitterhed maatte give op uden Kamp, skal kun anføres for en Fuldstændigheds Skyld.

Kompagnikasernerne maatte nu stilles til Raadighed for Besættelsesmagten, senere maatte ogsaa Kontorerne for Regimentet i Administrationsbygningen rømmes, og der blev opført en mindre Barak ved Søen i Ryvangen til Brug for Regimentet.

Det er forstaaeligt, at 100-Aarsdagen for Ingeniørtroppernes Oprettelse, den 28. April 1942, ikke under de foreliggende Forhold gav Anledning til Afholdelse af store Festligheder.

Ingeniørregimentets Befalingsmandsskoler og Rekrutskoler blev forlagt til Holbæk, hvor de forblev indtil 29. August 1943, da Tyskerne lod Hærens og Flaadens Personel internere, for nogen Tid senere at lade Mandskabet hjemsende og Befalingsmændene frigive. Ved Interneringen benyttede Besættelsesmagten Lejligheden til ogsaa at røve alt det kostbare Materiel, som Telegrafbataillon og Pionerbataillonerne havde magasineret i Ryvangen — det hele blev fjernet paa 300 fuldtlæssede Jernbanevogne.

Af Besættelsestidens Hændelser skal her kun mindes Jernbanesabotagen i Jylland fra Efteraaret 1943 indtil Befrielsen den 5. Maj 1945.

Sabotagen i Provinsen blev i Hovedsagen udført af særlige Grupper indenfor Modstandsbevægelsens militære Organisation, saaledes koordineredes de jydsk Jernbanesabotørers Arbejde fra det underjordiske militære Hovedkvarter i

Jylland under den daværende Chef for 1. Pionerbataillon, senere Generalinspektør for Ingeniørtropperne, Generalmajor Vagn Bennikes Ledelse. Disse Sabotagehandlinger (for Jyllands Vedkommende ca. 7250 Sprængninger) forårsagede betydelige Vanskeligheder for Besættelsesmagten og denne straa-

Jernbanesabotage i Jylland.

lende Indsats, hvori ogsaa flere unge Ingeniørofficerer bistod Oberstløjtnanten, vil blive mindet langt frem i Tiden.

Den i sin Tid skønne Øvelsesplads i Ryvangen skulde komme til at rumme et vemodigt Minde om Besættelsestidens tunge Ofre. Pladsen Vest for Magasinet for Jernbanehjælpemateriel blev anvendt til et af Tyskernes Henrettelsessteder, og Ofrene herfra og andre, der satte Livet til i Kampen mod Tyskerne, blev jordede ved en af de nordlige Alleer Syd for Tuborgvej, hvor forhen Pionerne havde øvet sig i Minering, i Sapørarbejde og Beklædningsarbejde. Mindelunden og Henrettelsesstedet er nu værnet og fredet som et af Besættelsestidens dyrebareste Minder. Som Grethe Heltberg skriver i Digtet „Sommer i Ryvangen“ i det første og sidste Vers:

Her, hvor sommerlyset skummer
rosenrødt igennem rummet,
her, hvor vilde bier summer
langs de blomsterfyldte hegn;
hvor den store modnings frugter
rækkes frem i høje kummer,
mens de grønne græsstrå lugter
svalt og syrligt efter regn —

Her, imellem blomsterblade,
som forlængst er muld i mulde,
gik I, levende og glade,
et med tid og lys og rum.
I, som aldrig skulle møde
høsten før den sidste kulde,
I, som alt for unge døde —
somrens lys — kun flygtigt skum.

I Muren foran Regimentchefens Have ved Opgangen til Regimentskontor-
erne paa Kasernen er anbragt en Mindeplade for de unge Befalingsmænd og
Menige, der satte Livet til for deres Land under Besættelsestiden, nemlig:
Kaptajn ved 1. P.B., Jørgens Martens, Premierløjtnant ved T.B. Alfred Ras-
mussen Friis, Sergent ved T.B. Harry Cecil Hansen, Kornet ved T.B. Sten
Verland, Pioner ved T.B./1939, Ingolf Larsen-Ledet og Pioner ved 2. P.B./
1941, Vilhelm Hugo Hedemann Holst.

INGENIØRTROPPERNE I DEN MODERNE KRIG

PIONEREN AF IDAG — OG IMORGEN

Af Oberst B. Valeur Larsen

FOR at danne sig et Begreb om Pioneren af i Dag og de Krav, der stilles til ham, vil det være naturligt at se lidt paa de Opgaver, som paahviler Ingeniørtropperne, og drage en Sammenligning med Forholdene i tidligere Tid, saa langt tilbage som Tiden omkring 1. Verdenskrig.

Det kan i Almindelighed siges, at Ingeniørtropperne Betydning er vokset stærkt i de forløbne Aar, og ganske bortset fra den Ændring, der ligger i Telegrafftropperne Udskillelse som særligt Vaaben, er der sket betydelige Forandringer, saavel med Hensyn til forøget Omfang og Antal af de tekniske Discipliner, Ingeniørerne skal mestre, som med Hensyn til den Vægt, der maa tillægges de enkelte Discipliner.

Ingeniørtropperne Opgave er naturligvis principielt den samme, nemlig ved Indsættelse af deres særlige Kampmidler at hjælpe egne Tropper og skade Fjendens; men Hærenes Mekanisering og Motorisering, Flyvevaabnets Udvikling og Tilkomsten af nye Vaaben med den deraf betingede Ændring i Krigsførelsen og Vilkaarene for denne har paa mange Maader skærpet de Krav, der stilles til Ingeniørtropperne.

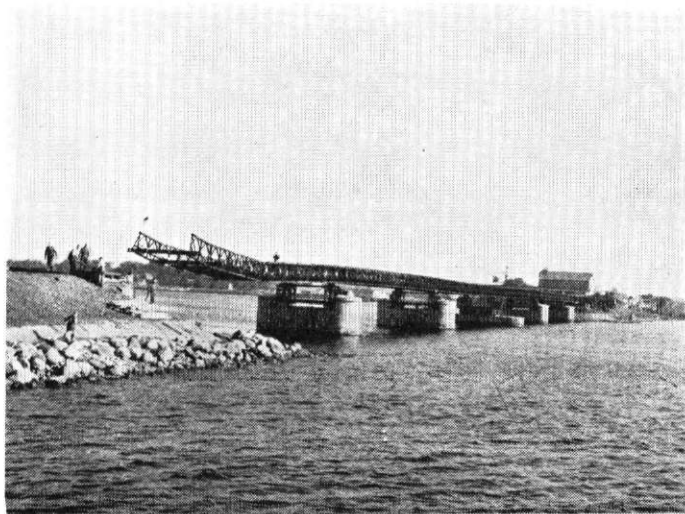
Disse Krav er store, ikke blot i teknisk, men ogsaa i taktisk Henseende, idet Ingeniørtropperne — ligesom tidligere — skal kunde forsvare sig selv og i givet Fald optræde som Fodfolk eller deltage i Stormaktioner o. lign. Ingeniørerne maa derfor være i Stand til i Hovedsagen at anvende de samme særlige Vaaben som Fodfolket til Afværgelse af fjendtligt Angreb, f. Eks. af Kampvogne eller Flyvere, foruden at de maa kunde bruge Gevær, Maskinpistol og Maskingevær. Kravene til Pionerernes Færdighed i Vaabenbrug er saaledes vokset meget stærkt sammenlignet med tidligere, hvor der kun var Tale om at bruge Gevær eller Karabin.

Ogsaa i teknisk Henseende er Kravene vokset. Medens man tidligere, naar det kom højt, ved Brobygning regnede med, at vor forstærkede Feltbro skulde kunne tage Køretøjer op til 10 ts., ligger Fordringerne nu langt højere. Køretøjsvægten er steget, og de sværeste Køretøjer, som ofte kræver en hurtig Etablering af Overgang, maa regnes at ligge paa omkring 50—60 ts. eller mere. Dette har medført Nødvendigheden af at indføre et tilsvarende svært Bromateriel, nemlig dels Bailey-Bro, dels svære Bjælkebroer af Profiljern. Det siger sig selv, at Uddannelsen i Broslagning af denne Art har givet et betydeligt Tillæg til tidligere Tidens Krav vedrørende Materielbroer, hvor endda i sin Tid

Uddannelsen heri var fordelt, saaledes at Feltingeniørkompagnierne kun byggede Feltbro og Fæstningsingeniørkompagnierne kun Flydebro.

At Uddannelsen i Brotjeneste ogsaa omfatter Nødbroarbejder, hvor Kravene er steget tilsvarende, nævnes kun for en Fuldstændigheds Skyld.

Et andet Omraade, hvor der er sket en stor Udvikling, er med Hensyn til Landminer. Dette Felt har i Virkeligheden ikke været systematisk dyrket hos os siden Landtorpedoernes Tid; men Udviklingen af Kampvogne, pansrede Bulldozers o. s. v., der — usaarlige for smaatkalibret Ild — kan bane sig Vej gennem Terrænet og over Hindringer, har givet Landminetjenesten et kolossalt

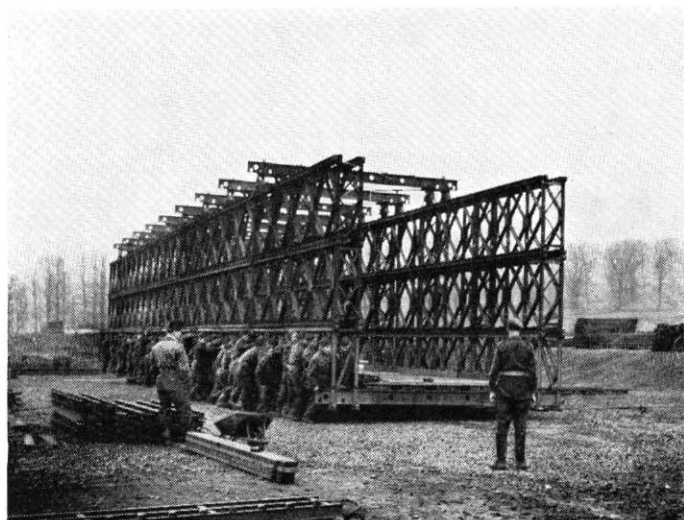

Bailey-Bro (2/1) over Roskilde Fjord.

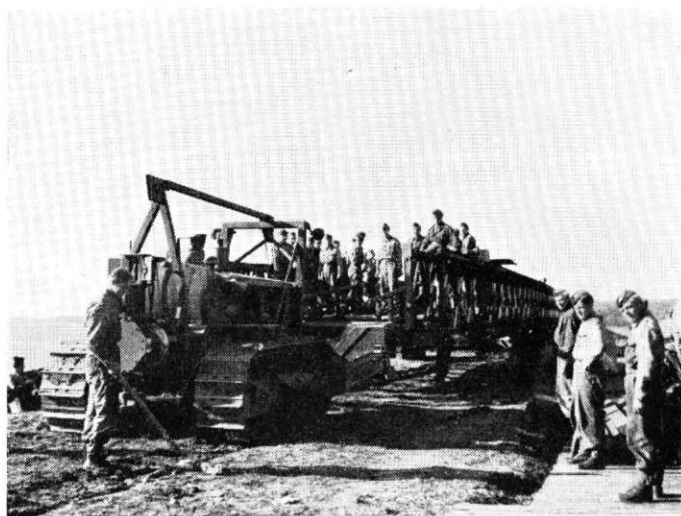
Opsving. I vort forholdsvis letfremkommelige Terræn vil en vidtstrakt Anvendelse af Minefelter ofte være den eneste Maade, paa hvilken der i Praksis kan tilvejebringes en effektiv Spærring mod Kampvogne, og Landminetjenesten er derfor blevet en vigtig Gren af Ingeniørtroppernes Virksomhed. Det drejer sig her baade om Udlægning af Miner og om Søgning og Rydning af Miner, og der maa bibringes hver enkelt Pioner et indgaaende Kendskab til egne Miner og sandsynlige fjendtlige Miner af højst forskellig Art og Indretning, ogsaa de saakaldte Lureminer, hvorved forstaas Miner og Helvedesmaskiner, der ved en eller anden tilsyneladende farefri Handling, f. Eks. Aabning af en Dør eller Tænding af en Lyskontakt, bringes til Detonation.

Jævnside med denne meget indgaaende Enkeltmandsuddannelse i Landminetjenesten faar Pioneren en grundig Uddannelse i Behandlingen af Sprængstoffer og i personligt at foretage mindre Sprængninger. Tillige uddannes han i samtlige Arbejder, der er forbundet med Ladningsanbringelse og Indretning af Tændsystemer. Der vil nemlig i Tilfælde, hvor det f. Eks. gælder om at standse eller sinke en motoriseret Fjendes Fremrykning, opstaa et meget stort Behov for Etablering af Vejspærringer, Brosprængninger o. lign., hvor en hvilken

som helst Ingeniørgruppe ofte paa egen Haand maa løse de foreliggende Sprængningsopgaver. Vigtigheden af, at saadanne Sprængninger udføres rigtigt og rettidigt, er vokset i Takt med Hærenes Mekanisering.

Bailey-bro (2/3) paa Øvelsesplads i Hameln (Tyskland).

Udskydning af bro ved Hjælp af Bulldozer.

Foruden paa ovennævnte Omraader, hvortil kommer almindelige Pionerarbejder, Bygning af Mineveje (Minering), Vejarbejder m. m., maa Nutidens Pioner være oplært i en Række Specialer, som ganske vist ikke alle Pionerer skal lære, men som udgør en væsentlig Del af Ingeniørkompagniets Virke.

En meget stor Procentdel, henved Trediedelen af Mandskabsstyrken, uddannes i Motortjeneste og Kørsel med Lastvogn, tung eller let, eller Motorcykel,

hvor den enkelte Mand faar Ansvar for sit Køretøj, og det maa siges, at de unge Mennesker gennemgaende opnaar en udmærket Færdighed i den ingenlunde lette Kunst at manøvrere de store Køretøjer i Trafikken og herved udviser en Modenhed og Selvdisciplin, der er al Ære værd.

Af andre Specialer, som Pioneren uddannes i, skal nævnes Radio- og Telefontjeneste, Betjening af Specialmaskiner (Lysmaskine, Pumpe, Kompressorværktøj, Jordboringsvogn, Bulldozer o. s. v.), Flammekastertjeneste og Parktjeneste.

Jordboringsvogn.

Som nævnt tidligere, maa Pioneren foruden paa det pionertekniske Omraade ogsaa uddannes med Henblik paa den direkte Kampvirksomhed, der atter kræver forskellig Specialuddannelse. Her skal nævnes Panserkending og Brug af Panserværnsvaaben, saasom Geværgranatskydning og Raketskydning, endvidere Flykending og Brug af Luftværnsmaskingevær samt Skydning med Morter.

Det er saaledes store Krav, der stilles til den enkelte Pioners Kunnen og Viden, og man spørger uvilkaarligt sig selv, hvorledes det er muligt paa Rekrutskolen at naa det opstillede Maal for Uddannelsen.

Det er givet, at den forlængede Tjenestetid er en afgørende og nødvendig Betingelse for, at de stillede Maal skal kunne naas; men tillige har den stærke Opdeling af Stoffet medført en Rationalisering af Undervisningen, der i flere Henseender mere har Karakter af almindelig Skole- eller Kursusundervisning end Rekrutskole i gammeldags Forstand, selv om den naturligvis stadig er gennemsyret af den Disciplin og Soldateraand, der altid har kendetegnet vore Pionerer.

Der lægges ved denne Undervisning megen Vægt paa en grundig Uddannelse af den enkelte Mand, og ved Anvendelsen af moderne Undervisningsmidler og -teknik søger man at bibringe hver Mand det størst mulige Fond af Kundskaber, og helst under en tiltrækkende og inciterende Form.

At spaa om Fremtiden er ikke let; men det kan dog med Sikkerhed siges, at Kravene til Ingeniørtropperne og den enkelte Pioner ikke vil blive mindre, tværtimod. Selv om de „konventionelle“ Vaaben vil blive suppleret med nye, og Krigsførelsen paa visse Omraader ændrer Karakter, vil Pioneren fortsat være en fast og uundværlig Hjørnesteen i Hærens Kampvirke.

Det er sandsynligt, at Ingeniørtropperne med Tiden maa optage yderligere Specialer og give sine Pionerer en endnu mere vidtgaaende Uddannelse, og Hensynet til ABC-Krigsførelsen (atomisk, bakteriologisk, kemisk), Røgsløring og Anvendelsen af Flammekastere m. v. vil kunne medføre Opstilling af særlige Specialenheder, der faar en tilsvarende særskilt Uddannelse; men saadanne Enheder vil dog stadig være ægte Børn af Ingeniørtropperne og hver inden for sit Omraade bygge paa den faste Grundvold, som den gamle danske Pionertradition danner.

En Omtale af Pioneren af i Dag kan ikke slutte uden et Par Ord om, hvorledes den forlængede Tjenestetid indvirker paa Pionerens Liv og Trivsel. Naturligvis saa de fleste hellere en noget kortere Tjenestetid; men man er klar over, at ikke blot af Beredskabshensyn, men ogsaa af Hensyn til Uddannelsen er den forlængede Tid nødvendig, og det skal siges, at alle tager denne Forøgelse af Værnepligtsbyrden med Frejdighed og godt Humør i Bevidstheden om, at Pioneren i Dag er et uundværligt Led i vort Lands Forsvar og ved maaltids og pligtro Arbejde paa Dygtiggørelsen af sig selv er med til at videreføre den danske Ingeniørs hæderkronede Traditioner.

Flammekaster.

TELEGRAFTROPPERNE I MODERNE KRIG

Af Oberst F. Heiberg-Iürgensen

I. Signaltjenestens Udvikling og Krav til Telegraftropperne.

I gamle Dage, da Hærene var smaa og optraadte samlet paa Slagmarken, kunde Føreren vælge sin Plads, saa han kunde overse Slagets Gang. Til Overbringelse af Ordre til Styrker, som hans Stemme ikke kunde naa, havde han bedrede Ordonnanser til Raadighed. Der var ikke Brug for Telegraftropper.

Vaabnenes tekniske Udvikling i Forbindelse med, at det ikke længere er Fyrsterne, men Folkene, der kriges, og Fronterne følgelig dækker hele Landegrænser, skaber i vore Dage store Problemer for Føreren og nødvendiggør en Signaltjeneste (det nye Ord for Meddelelsetjeneste), der udnytter alle den moderne Tekniks Opfindelser i Felten.

Allerede i 1909 kunde den tyske Generalfeltmarskal Grev Alfred von Schlieffen i sit Værk „Der Krieg in Gegenwart“ skrive:

„Feltherren befinder sig langt tilbage i et Hus med rummelige Arbejdsrum, hvor Telegraf og Radiotelegrafstationer, Telefon og Signalapparater staar til Raadighed. Et stort Antal Automobiler og Motorcykler staar til enhver Tid klar til at udbringe Ordre over lange Afstande.

Siddende i en magelig Stol foran et stort Bord med Situationskort udsender den moderne Alexander pr. Telefon opmuntrende Ord og modtager Rapporter fra Armé- og Korpschefer, fra faste Balloner og fra styrbare Luftske, som langs hele Fronten iagttager Fjendens Bevægelser og overvaager hans Stillinger“.

I Fremtiden, hvor der vil blive kæmpet med Fly, der flytter sig med Lydens Hastighed, og med hurtig flyttelige motoriserede Enheder og Pansertropper, medens Luftlandetropper kan forventes sat ned overalt, vil Kravene om hurtig Formidling af Signaler (Meldinger og Ordre) over tekniske Signalmidler være stadig stigende. Teknikkens Udvikling giver imidlertid store Muligheder for at imødekomme Kravene. I en ikke for fjern Fremtid vil Feltherren i sit Kommandorum foruden Situationskort raade over Fjersynsskærme, hvorpaa han kan følge, hvad der netop i samme Øjeblik sker paa de vigtigste Frontafsnit, ligesom han ved store Højttalere fremme ved Fronten kan lade sin opildnende Stemme lyde, hvor det gaar haardest til. Selv om han i sit pansrede Køretøj gaar frem for at vise sig for Tropperne, vil han pr. Radio kunne holde stadig Kontakt med sin Kommandostation og kunne gribe direkte ind ogsaa paa andre Frontafsnit. Lange Befalinger afsendes paa et Øjeblik som Billedtelegrafi over

Traad eller Radio til de fjerneste Enheder, idet særlige Anordninger hindrer Fjenden i at kunne opsnappe dem i forstaaelig Form. Ved *Radar* skaffes Meldinger om fjendtlige Fly i 300 km's Afstand og bestemmes egne Fly's nøjagtige Plads i Luften til enhver Tid. Ubemandede Fly ledes ved Radiobølger frem til Maalet og udløser automatisk deres Bombelast over dette o. s. v. Det er ikke Ønskemaal, men tekniske Muligheder allerede i Dag, selv om en Del af dem af økonomiske Grunde vel nok ligger noget ud i Fremtiden.

Signalmidlernes tekniske Udvikling nødvendiggjorde allerede fra Aarhundredskiftet Specialtropper saavel ved Afdelingerne (Vaabsignaltropper ved Regimenter og lavere Led) som til Raadighed for højere Kommandomyndigheder (Telegraftropper). Som Fællesbetegnelse benyttes nu saa godt som overalt „Signaltropper“. Paa Grundlag af Erfaringer under de to Verdenskrige er deres Antal stadig øget, saledes at i Dag over 15 % af en Hærs samlede Styrke er beskæftiget ved Signaltjenesten, ligeligt fordelt til Vaabsignaltropper og Telegraftropper.

Telegraftropperne er de fleste Steder startet som en Gren af Ingeniørtropperne, men hurtig udskilt som en selvstændig Vaabenart. Herhjemme dog først i 1951, da Telegraftropperne opnaaede eget Generalinspektorat og fra een Telegrafbataillon udvidedes til 2 Telegrafregimenter.

II. Signaltjenestens forskellige Opgaver.

Signaltroppersnes vigtigste Opgave er *Signalformidlingen*, der omfatter Etablering af Signalveje, Hærens „Nerver“ og drager Omsorg for Befordring over disse af Signaler fra alle Hærens Led om, hvad de ser, hører, oplever og trænger til, samt Instruktioner og Ordre fra overordnede Myndigheder til underordnede Enheder, om hvorledes de skal forholde sig. Opgaven kan ogsaa defineres som: at *oprette, betjene og vedligeholde stadig Forbindelse mellem* og indenfor Forsvarets Myndigheder og Institutioner for derved at bidrage til:

- rettidig at bringe det nødvendige Grundlag for Beslutninger og Befalinger til Myndighedernes Kundskab,
- sikre hurtig og sikker Udbringelse af Befalinger,
- opretholde Forbindelse mellem Led, der skal samvirke (saaledes ogsaa mellem Enheder fra Hær, Søværn og Flyvevaabnet, der samarbejder).

Fra fransk Side er fremsat den Paastand, at Kampen nu om Dage vindes ved:

Ild,
Bevægelse og
Signalformidling.

Selv om det synes tvivlsomt, om sidstnævnte kan sættes lige med de to første uden samtidig at nævne „Forsynings- og Transporttjenesten“, staar det dog fast, at Signalfolkene i lige saa høj Grad som Manden bag Geværer eller Kanonen er med til at vinde Kampen, selv om hans Midler kun nu og da er „Krudt og Kugler“, men altid „Kraft (teknisk Energi) og Kabel“. Krigserfaringerne

viser, at de procentvise Tab blandt Signalfolk (ogsaa Telegraftrupper) er paa Højde med, om ikke højere, end Fodfolkets, thi svigter en Forbindelse, skal Fejlen straks rettes, hvordan Situationen end er, og selv Telegraftrupper kan ikke længere føle sig sikre paa at være dækket af andre Vaaben, thi fjendtlige Luftlandetropper og Panserindbrud eller 5. Kolonnefolk kan ventes overalt. De maa kunne kæmpe paa lige Fod med andre til Forsvar af deres Linier og Anlæg og til Selvforsvar. Det er ingen Dæksmand at være Telegrafsoldat.

En vel tilrettelagt og gennemført Signaltjeneste er af den største Betydning for Kampens Føring. Gode „Nerver“ er en Fordel for den stærke, men en Nødvendighed for den svage, om han skal have Mulighed for ved Hurtighed og Smidighed i rette Tid at unddrage sig tilintetgørende Slag og udnytte fjendtlige Blottelser til at hævde sig overfor den overlegne Modstander.

De tekniske Signalmidlers Udvikling har imidlertid nødvendiggjort eller muliggjort 3 efter deres Formaal vidt forskellige andre Tjenestegrene indenfor Signaltjenesten, nemlig:

- *Signalsikring*, der har til Opgave at hindre, at Trafik over egne Signalmidler giver Fjenden Oplysninger om Forholdene paa egen Side og ganske særlig om egne Hensigter. Den omfatter ogsaa „Signalslørning“, hvorved forstaas gennem Skintrafik og falske Signaler at vildlede Fjenden og hindre ham i gennem Konstatering af ændret Trafikmængde over de forskellige Signalnet — særlig Radionettene — at slutte sig til Forandringer eller forestaaende Operationer. Signalsikringens Midler er udstrakt Brug af Lønsskrift (Koder, Kryptografer, Kryptofoner) samt streng Radiodisciplin, der overvaaes af en særlig Radiokontroltjeneste (RAKO). Ved Afbrydning af alle mod Fjenden førende Linier, ved ikke at bruge „Enkeltledning“ nær Fjenden og ved jævnlig at gennemgaa egne Linier og efterse dem for Indhagninger sikrer man sig mod fjendtlige Aflytninger af Linierne.
- *Signalopklaring*, der gennem Aflytning af fjendtlig Trafik over Telefonlinier eller særlig Radio, Forcering af Lønsskrift i opsnappede Signaler samt Pejling til fjendtlige Radiostationer skaffer Oplysninger om fjendtlig Troppeinddeling, Placering af fjendtlige Stabe, Fjendens Hensigter m. m. og herigennem medvirker til, at egne Styrker rettidig kan træffe de fornødne Foranstaltninger til at imødegaa de fjendtlige Handlinger.
- *Signalforstyrrelse*, der omfatter alle Foranstaltninger til at genere den fjendtlige Signaltjeneste for i afgørende Øjeblikke om muligt helt at berøve Fjenden Brugen af tekniske Signalmidler, særlig Radio. Herunder falder ogsaa direkte Indgriben i Fjendens Radiokorrespondance paa hans eget Sprog, for gennem falske Ordre at indvirke paa hans Dispositioner eller indhente visse Oplysninger direkte hos ham selv.

Endelig maa nævnes *Signalforsyningstjenesten*, som bestrides af Telegraftrupperne, hvis Signalparkformationer betjener alle Hærens Afdelinger ved Fremskaffelse af ekstra Signalmateriel og Reparation af reparabelt Materiel.

III. Telegraftrøppernes tekniske Signalmidler i Dag.

Idet der ses bort fra *Radar*, som mere er et Efterretningsmiddel end et Signalmiddel, viser en Sammenligning mellem Signalmidlerne før og efter sidste Verdenskrig ingen epokegørende nye Opfindelser, men en Videreudvikling af det allerede kendte Materiel i Forbindelse med en Tilpasning af alle i den civile Signaltjeneste kendte Apparater og Anordninger, saaledes at de er blevet anvendelige i Felten. Som almindeligt kan nævnes:

1. Linietelefontjenesten.

Gummiisolerede Enkeltledningskabler er erstattet af snoet Dobbeltledningsfeltkabel, hvorved generende Induktion og Fare for fjendtlig Aflytning gennem Jordstrømme udelukkes. Der anvendes nye Isolationsmaterialer, som tillader tyndere Isolationslag og ikke som Gummi ødelægges af Kulde og Varme.

Det fuldt pupiniserede 5-Pars Multikabel er fortrængt af et let pupiniseret 4-koret Centralkabel, der i Forbindelse med feltmæssige Bærefrekvensanlæg kan give indtil 7 Kanaler og med Forstærkeranlæg indskudt gode Teleforbindelser helt op til Afstande paa 135 km.

30-Liniers Omstillingsborde til Feltcentraler kan tilknyttes alle Slags Permanentcentraler, saaledes ogsaa Automatcentraler, og ogsaa Felttelefoner har Drejeskiver, som tillader Opkald over automatiske Anlæg.

Ved Femklemmetransformatorer indskudt paa Dobbeltledningsfeltkabler tilvejebringes foruden Dobbeltledningsforbindelsen en Enkeltledningsforbindelse (kaldet „Simplex“ eller „ $\frac{1}{2}$ Firer“) med Jord som retur. Simplexen føres dog nødvendig til Omstillingsbord, men benyttes til „Punkt til Punkt“ Forbindelser, f. Eks. i Skydenet.

Højere og lavere Myndigheders Net knyttes nu sammen, saa der dannes sammenhængende Net helt fra Basisomraadet over permanente Net og Feltnet frem til de forreste Afdelinger. Hvor Centraler fra de forskellige Net (Telegraftrøppernes, Fodfolkets, Artilleriets eller det permanente Net paa Stedet) ligger i Nærheden af hinanden, forbindes de indbyrdes for med ringe ekstra Materielindsats at opnaa Mulighed for Forbindelse mellem de forskellige Myndigheder ad mange forskellige Veje og dermed Haab om at kunne opretholde stadig Forbindelse trods talrige Afbrydelser paa Linierne gennem Kamphandlingerne.

2. Linietelegrajtjenesten.

De gammeldags Telegrafapparater er nu overalt afløst af Feltfjernskrivere, der ikke kræver Telegrafister, men kun Folk, der kan skrive paa Maskine. Ved Kryptoforsatser til Fjernskriverne hindres fjendtlige Patruljer eller „Femte-Kolonne-Folk“, som det lykkes at hage sig ind paa Linierne, i at faa noget forstaaeligt ud af det modtagne.

Feltfjernskrivelserne overlejres Telefonlinierne — f. Eks. ved at benytte en Simplexforbindelse eller blot et Frekvensbaand skaaret ud af Telefonforbindelsens Talefrekvenser — saaledes at de ikke kræver ekstra Linier udlagt. De benyttes helt frem til Regimenter. Fjernskrivning er den sikreste og hurtigste Maade at overføre Signaler paa.

3. Radiotjenesten.

Moderne Feltradiomateriel maa sammenlignet med Materiellet fra før den anden Verdenskrig betegnes som relativ lettere, mindre omfangsrigt, mere robust og modstandsdygtigt mod Fugt, Snavs, Støv og Temperaturforandringer, samt nemmere at indstille og betjene. Ved Fjernstyringsanordninger er det gjort muligt at anbringe Stationerne paa det teknisk bedste Sted 1—2 km fra den Myndighed, de skal betjene, og dog føre Radiotelefon samtaler og afsende eller modtage Signaler fra selve Kommandostationen. Der opnaas herved yderligere, at fjendtlig Pejling af Radiostationen ikke røber Kommandostationens Plads.

Antennemateriellet bestaar af lodrette „Whip“-Antenner fast anbragt paa Køretøjerne til Anvendelse under Kørsel og Feltantennér indstillelige efter den anvendte Frekvens til Anvendelse paa Stedet. Ved særlige Retningsantennér eller Dobbelt-Antennér med Anordninger til Imødegaelse af „fading“ (ved Modtagelse af reflekterede Bølger) tilstræbes det med en given Effekt at sikre bedst mulig Modtagelse og størst mulig Rækkevidde under vanskelige Forhold.

Energikilden er efter Stationens Størrelse Benzingeneratorer, Akkumulatorer eller Tørelementer, men større Feltradiostationer er tillige indrettet til at tilknyttes Lysnet, hvor saadant maatte findes intakt.

Stationer til Telefoni kan være indrettet til Duplekstelefone, d.v.s., at der som i en almindelig Telefon kan tales samtidig i begge Retninger, og at Tilslutning til Telefoncentraler, saa Radiofonisamtaler kan etableres fra en hvilken som helst Abonnenttelefon, er mulig. Ved Telegrafi er der „break in“ Anordninger, saa Modtageren kan bryde ind og standse Afsendelse af et Signal, hvis han selv faar indleveret et vigtigere. Et Eksempel paa en saadan moderne Radiostation er Telegraftroppernes nye danske SMB Station til Anvendelse i Korps- og Divisionsnet. Den kan saavel anvendes til Duplekstelefone (endda efter Valg amplitude- eller frekvensmoduleret) som til almindelig Telegrafi.

Til Forbindelse mellem højere Myndigheder over store Afstande raades over en Del amerikanske Feltradio-SMA-Stationer op til 400 Watt's Antenneenergi. De anvender normalt Telegrafi, men kan bruge Telefoni og ved særlige Anordninger desuden Fjernskrivning og Billedoverføring (Facsimile). De kan indgaa i de faste militære Radiostationers Net indenfor og mellem Landsdelene. I de faste Net anvendes tillige Hurtigtelegrafi ved automatisk Sending.

Telegraftropperne raader desuden over en Del mindre amerikanske Stationer af samme Typer, som anvendt ved Vaabensignaltropperne, benyttende Frekvenser enten indenfor HF-Baandene eller VHF-Baandene. VHF-Stationerne er krystalstyrede og frekvensmodulerede med faste Kanaler, der indstilles ved Trykknapper, saaledes at de er meget lette at betjene.

Som særlig Feltmateriel maa nævnes „Radiolink“-Stationerne, der med relativ ringe Energi, Retningsantennen og Bærefrekvensanlæg f. Eks. kan overføre 4 Telefonduplekskredsløb eller 3 Telefonduplekskredsløb og 4 Fjernskrivere eller Telegrafkredsløb mellem to Endestationer over et Antal Relaismellemstationer med en indbyrdes Afstand af op til 40 eller under gunstige Forhold endnu flere km. En saadan Relaiskæde kan tilsluttes Felcentraler eller Permanentcentraler og helt træde i Stedet for Linieforbindelser mellem Centralerne. Skal alle Kanaler udnyttes, kan Kæden dog kun bestaa af 3 Led („link“) svarende til en samlet Afstand af 120 km. Vil man nøjes med en enkelt Telefoni-forbindelse og/eller Telegrafi- eller Fjernskriverkredsløb, kan man naa op til langt større Afstande. Dette Materiel er hurtigt og nemt at opstille og synes at varsle en ny Æra i Signaltjenesten.

Radio er dog stadig paa Grund af Mulighederne for Aflytning, Pejling og Forstyrrelse af Stationerne kun en Reserve, der anvendes:

- hvor intet andet Signalmiddel er muligt,
- som første Forbindelse, indtil Traadforbindelse er oprettet,
- ved svigtende Traadforbindelse, og
- naar Traadforbindelser inddrages forud for Tilbagegang.

Imidlertid maa der regnes med, at Traadforbindelserne kan svigte i afgørende Faser af Kampen, hvorfor samtlige samvirkende Enheder bør have Mulighed for indbyrdes Radioforbindelse. Blandt de vigtigere Enheder oprettes flere Net (f. Eks. Kommandonet, administrative Net, Varslingsnet fra fremskudte Opklaringsstyrker til interesserede Enheder, Flyvervarslingsnet m. fl.). Førere, der forlader deres Kommandostationer, medfører Radio i deres Køretøjer eller i særlige Ledsagerradiovogne for til enhver Tid at kunne følge med i, hvad der sendes over Enhedens Net og eventuelt gribe ind.

Ved Afdelingerne vil man normalt nøjes med Telefoninet, medens Divisionsnet saavel kan anvende Telefoni som Telegrafi. Ved højere Myndigheder anvendes normalt kun Telegrafi (Fjernskrivning, Facsimile) naar bortses fra Forbindelser med Flyvere i Luften.

4. Andre Signalmidler.

Radioens Udvikling har trængt *Blinksignaltjenesten* i Baggrunden, saaledes at Blinksignalmateriel i Form af almindelige Lommelygter e. l. i Dag saa godt som kun anvendes til Afgivelse af forud aftalte simple Tegn, f. Eks. for at legitimere sig som Ven overfor Flyvere.

Lyskugler og *Raketter* anvendes som før og er udvidet med farvet Røg og andre Former for optiske Signaler. *Signalflager* ligeledes, og *Kendingsflager* bruges nu ikke blot af Stabe, men ogsaa af kørende Kolonner, ja næsten hvert Køretøj, for overfor egne Flyvere at legitimere sig som Ven.

Brevduer blev kun anvendt lidt under Krigen — maaske fordi denne for Størstedelen førtes udenfor eget Land. Landets 100.000 Brevduer maa dog

stadig betegnes som den hurtigste og paalideligste Ordonnans over lidt længere Strækninger og vil sikkert ogsaa fremtidig blive udnyttet til Overbringelse af Signaler fra fremskudte og udsatte Styrker samt fra Flyvere i Nød.

Teknikken overflødiggør dog ikke Mennesker, øger kun deres Effektivitet. *Motorordonnanser* i stort Tal er stadig nødvendige til Udbringning af større Befalinger, som efter deres Art enten ikke egner sig til at overføres over tekniske Signalkanaler eller ville belaste disse for stærkt.

IV. Telegraftroppernes Organisation.

Opgavernes Omfang og det vidt forskellige Materiel, der staar til Raadighed til deres Løsning, nødvendiggør en klar Fordeling af Ansvarsomraader og stærk Specialisering indenfor moderne Telegraftropper.

En Hær, der er i Bevægelse, vil hurtigt naa Omraader, hvor Fjenden ved Bombardementer eller paa anden Maade har sat de permanente Net ud af Funktion. Retablering tager forholdsvis lang Tid, saa den maa i første Omgang klare sig med Radio og Ordonnanser, medens Feltkabellinier fremføres i Marchtempo, saa Telefonforbindelser haves i alt Fald til de vigtigste Enheder, straks naar der gøres Holdt. Tyskerne har vist, at dette er muligt endog til hurtig marcherende Panserenheder. Feltkablets Rækkevidde er imidlertid stærkt begrænset. Der kan ikke paaregnes paalidelig Taleforbindelse udover 20 km, og skal man kunne knytte Feltlinierne til bagudværende intakte Dele af de permanente Net, bør Feltkabellinierne nødig være over 6—10 km lange. Benyttes Centralkabel uden særlig Bærefrekvens og Forstærkeranlæg, kan der naas Afstande op til 35 km (12 km ved Tilknytning til permanente Net). Det er altsaa nødvendigt at have Enheder til snarest at retablere Dele af det permanente Net i Omraadet frem paa Højde med Divisioners- og Kampgruppers Kommandostationer, men ogsaa længere frem bør Nettet tilpasses efter Afdelingernes Tarv. I Kampomraadet maa permanente Centraler kunne betjenes af Hæren, om Nettet fuldt skal kunne udnyttes. Forbindelse til ofte langt borte værende Flyvermyndigheder, der tager Vare paa Flystøtte til Hæren under Kamp, giver særlige Problemer. Ogsaa Signalforsyningstjenesten kræver særlige Organer. De forskellige Arbejdsfelter griber ind over hinanden og skal kunne virke gnidningsløst. Organisationen maa derfor være smidig.

Grundenheden maa siges at være de Divisioner og højere Enheder tildelte Telegrafbatailloner, hvis faste Stamme kan bestaa af :

Stab,
Stabs- og Signalparkkompagni,
Stabstelegrafkompagni,
Feltliniekompagni og
Feltradiokompagni.

Alt efter Situationen og Tjenestens Ordning vil Bataillonerne yderligere kunne faa Raadighed over større eller mindre Dele af følgende opstillede Specialkompagnier :

Permanentliniekompagnier,
Signalbetjeningskompagnier,
Korps- og Hærradiokompagnier,
Flystøttelegrafkompagnier,
Brevdukkompagnier og
Signalopklaringskompagnier.

Desuden findes særlige Signalparkbatailloner.

De enkelte Enheders Virkefelter kan kort angives saaledes :

Stabs- og Signalparkkompagnier varetager Bataillonens Ammunitions-, Forplejnings-, Benzinforsynings-, Vaaben- og Motorreparationstjeneste samt opretter mobile Signalparker aabne Døgnet rundt, hvor samtlige Enhedens Vaabenarter kan faa suppleret deres Signalmateriel, ombyttet reparable Dele, udbrændte Radiorør og Elementer eller afladede Akkumulatorer, de ikke selv er i Stand til at oplade. Desuden opretter Kompagniet Feltværksteder til Reparation af Signalmateriel. Materiel, der ikke kan repareres ved Feltværkstederne, sendes tilbage til, og nye Materielforsyninger tilgaar fra, de af

Signalparkbataillonerne oprettede faste og semimobile Signalparker og Signalreparationsværksteder i civile Lokalteter og Værksteder paa passende Steder bag de kæmpende Enheder. Disse Parker forsynes gennem Civilindustrien eller fra Signalparker i allierede Lande.

Stabstelegrafkompagnier opretter Centraler, interne Abonnent-Forbindelser og Signalkontorer til Betjening af de enkelte Kommandomyndigheder. Et Signalkontor (SKT) kan sammenlignes med et Post- og Telegrafkontor oprettet lokalt ved selve Myndigheden og fritagende denne for enhver Spekulation over og Kontrol med, hvorledes Udfærdigelser af enhver Art naar frem til Adressaten. Signalet indleveres blot paa SKT'et, hvis Vagthef, om det kræves omsat til Lønskrift, lader det kryptografere, vælger den mest hensigtsmæssige Signalvej og sikrer sig, at det naar frem til Adressatens Signalkontor, der rekryptograferer Kryptogrammer og iøvrigt omgaaende udleverer til Adressaten. Et SKT bestaar af :

Registreringssektion,
Transmissionsektion, der betjener de elektriske Signalmidler (Telefon, Fjernskriver og Radio, idet ogsaa vagthavende Telegrafister ved de ved Myndigheden oprettede Radiostationer under Udnyttelse af Fjernstyringsanlæggene samles ved SKT'et og indgaar i Transmissionsektionen),
Kryptosektion og
Ordonnanssektion (Motorordonnanser og interne Fodordonnanser — tager sig evt. ogsaa af de til Raadighed værende Brevduer).

Til Kompagniet kan yderligere være knyttet et Antal Telegrafmekanikere med Bærefrekvens- og Linieforstærkeranlæg, Centralkommandohold til Besættelse af Permanentcentraler og Centralmontørhold til Udførelse af Omkoblinger og Fejlretninger paa permanente Centraler. Kompagnichefen er ansvarlig for Signaltrafikken, d. v. s. de forskellige Signalveje og Kanalers rette Udnyttelse.

Feltliniekompagnier udbygger og vedligeholder Centralkabel- og Feltkabel-linier mellem Centraler og til underlagte Dispositionsenheder og Naboer. Der tilstræbes 2 Telefon- og 1 Fjernskriverkanal til hver af de vigtigere Dispositionsenheder under en Division samt mindst een Telefonforbindelse til de øvrige. Til Kompagniet kan være knyttet Hold med Materiel til mindre Fejlretning paa permanente Linier eller til Tilknytning til disse. Yderligere kan tilknyttes Radiolinkdelinger til Etablering af Forbindelser over Strækninger, hvor Linier ikke kan fremføres eller skønnes at blive vanskelige at vedligeholde. Chefen er som Liniechef ansvarlig for Liniernes Tilstand samt for Fejlrettertjenesten paa de lange Forbindelser.

Feltradiokompagnier opretter og betjener Radionet mellem Kommandomyndigheden, dens Dispositionsenheder, Naboer, Forsyningsorganer og Enheder fra andre Værn, der skal samarbejdes med. Chefen kan desuden være Enhedens Signalofficer behjælpelig med Ledelsen og Kontrol med Radiotjenesten indenfor samtlige Myndigheden underlagte Enheder af alle Vaaben. Kontrollen udøves gennem særlige „RAKO“-Enheder ved Kompagniet.

Permanentliniekompagnier har til Opgave at tilpasse, retablere og vedligeholde de permanente Net i Kampomraadet og umiddelbart bag dette i Overensstemmelse med de kæmpende Enheders Tarv. I forberedt Forsvar kan der endvidere blive Tale om Udførelse af Kabelarbejder helt frem til Afsnitkommandostationer. Gamle Telegrafpionerer fra den første Verdenskrig vil nikke genkendende til disse Opgaver og erindre Arbejderne paa Københavns Befæstnings Fronter og i Tunestillingen.

Materiellet er normalt alm. permanent Materiel, som det benyttes ved Post- og Telegrafvæsenet og Telefonselskaberne, men der bør ogsaa raades over lettere Telefonstænger med feltmæssige, nemt anbringelige Beslag, bl. a. til hurtig Fremføring af blanke fire-traads Bærefrekvenslinier. Man husker, hvorledes Tyskerne efter 9. April 1940 hurtigt udbyggede saadanne over hele Landet. Kompagnichefen er ansvarlig for de permanente Liniers Tilstand samt for Fejlretning paa Linierne indenfor det Kompagniet tildelte Omraade. Kompagnierne kan enten virke direkte under Signalofficeren ved den højstbefalende eller helt eller delvis (delingsvis) være stillet til Raadighed for de enkelte Telegrafbatailloner, der da overtager Ansvaret for det permanente Net i deres Omraade. De svarer til de tidligere Telefonkommandoer.

Signalbetjeningskompagnier har bl. a. Delinger til Oprettelse af Centralkommandoer med Centralbetjeningshold og Centralstationshold paa permanente Centraler og kan evt. ogsaa omfatte et Antal SKT-Delinger til at anvende ved

særlige Kommandomyndigheder, der ikke har saadanne fast tildelt, naar Behov opstaar. Et Antal Centralkommandoer kan være afgivet til de enkelte Telegrafbatailloner til Besættelse af permanente Centraler indenfor deres Omraade. Kompagnichefen er ansvarlig for Trafikkens Afvikling over det permanente Net indenfor Kompagniets Omraade.

Korps- og Hærradiokompagnier omfatter de faste Radiostationer til Sikring af Forbindelserne indenfor Landsdelene som mellem disse, hvis Traadforbindelsen svigter. Ved udrykkende højere Kommandomyndigheder kan der dertil være større Feltradiostationer til at indgaa i de faste Radionet.

Flystøttelegrafkompagnier har saavel Radio-, Radiolink-, Telefon-, Linie- som Fjernskrivermateriel til at oprette særlige Flystøttenet mellem Kommandomyndigheder, der kan rekvirere Flystøtte, og de Kommandocentre, hvor Beslutning om Støtte tages, og hvorfra de enkelte Flyvninger ledes. De kan endvidere raade over særlige Radiostationer til at lytte ind paa og evt. holde Forbindelse med Flyvere i Luften. Da det drejer sig om store Afstande, vil Linieforbindelserne i stor Udstrækning blive tilvejebragt over de permanente Net.

Brevduekompagnier har Personel til Udbringning af Brevduer fra private Slag til Afdelinger, (der forventes at faa Brug for saadanne) til Slagvagter paa Slag, hvor Duer kan forventes at komme hjem med Meldinger (Signaler), og til Oprettelse af Signalsamlingssteder nær de benyttede Slag med Midler (Telefon, Fjernskriver eller Ordonnanser) til hurtig Viderebefordring af Signalerne til Adressaten.

Enkelte Delinger kan være afgivet til Raadighed for Myndigheder, der har faaet Raadighed over et Antal Slag i Nærheden af deres Kommandostation til eget Brug.

Chefen for Brevduekompagniet er til Raadighed ved Ledelse af Brevdue-tjenesten for Signallofficeren ved den Myndighed, Kompagniet tilhører.

Signalopklaringskompagnier har Personel og Materiel til Aflytning og Pejling af fjendtlige Radiostationer og til Aflytningsforanstaltninger paa hans Linienet, hvor saadant lader sig gennemføre. Desuden kan de raade over særlige Apparater til paa Ordre at gribe forstyrrende ind i den fjendtlige Radiotrafik.

Ved de danske Telegraftropper er alle ovennævnte Enheder endnu ikke fuldt opstillet, men der arbejdes energisk med Opbygning af Regimenterne, og det kan siges, at en stor Del af det ovenfor skitserede allerede er Kendsgjerninger, selv om enkelte Detailler er eller vil blive udformet anderledes end angivet.

V. Kravene til Telegrafpersonellet.

Er Signaltjenesten interessant at arbejde med, saa stiller den til Gengæld ganske særlige Krav til Telegrafsoldaten. Spredt over hele Fronten og ofte uden Befalingsmænd til at overvaage og hjælpe sig, sidder de enkelte Signal-

folk mange Gange med Ansaret for vigtige Meldinger eller Ordres Fremsendelse over et belastet Net eller for Opretholdelse af stadig Forbindelse over Linier, der ustandselig afbrydes ved fjendtlig Beskydning eller Overskæring ved Snigpatruljer, der lægger Baghold for Fejlretterne, naar de søger ud langs Linien for at opsøge og reparere Fejlen. Der skal baade Pligtfølelse, Omløb i Hovedet og Haardførhed til at løse Opgaverne tilfredsstillende, men Telegraf-soldater plejer at besidde disse Egenskaber. De giver ikke op eller taber Humøret, selv om de skal klatre i isbelagte Master i bidende Frost eller blive gennemblødte til Skindet. De helmer ikke ved Nøglen, førend de har faaet Forbindelsen igennem. De vil sikkert heller ikke gøre det, hvis der var skarpt i Geværerne. Telegraftropperne er et Sted, hvor der er Sport i en fin Soldaterpræstation.

„Faa Signalet frem“, det er Opgaven og Maalet. Det er „teamwork“ mellem SKT-Manden og Radiomanden, Centralvagten, Liniemanden, Motorvognsføreren (Motorordonnansen) eller Materielmanden og ofte mellem dem alle under eet, men ingen ser den andens Indsats, enhver gør ubemærket sit, og svigter blot een, da kan Opgaven ikke løses, vigtige Meldinger eller Ordre naar ikke frem i Tide, og mange maa maaske bøde haardt herfor, ja maaske med livet. Telegrafsoldaten ved det, han kender sit Ansvar og derfor kan man stole paa ham.

PIONERERNE I HJEMMEVÆRNET

Af Oberst C. G. G. Schöller

UNDER begge de sidste Verdenskrige høstede man i alle Hære den Erfaring, at de ved Mobilisering opstillede Ingeniørstyrker, efterhaanden som Krigshandlingerne tog Fart, ikke paa langt nær var tilstrækkelig store til at løse de forekommende Opgaver.

Dette bevirkede, at Ingeniørtroppernes Vækst under Krigene var forholdsvis langt større end de andre Vaabens.

Det siger sig selv, at til Trods for at man under Fredsmanøvrer søger at skabe et realistisk Billede af Krigen ved at forudsætte Sprængninger og andre Ødelæggelser udført, vil det være meget vanskeligt helt at faa Indtryk af, hvor store Krav der i givet Fald bliver stillet Ingeniørtropperne, naar de i Virkeligheden skal udføre alle de Arbejder, der bliver Tale om.

Under de danske samlede Øvelser viser det sig ogsaa Gang paa Gang, at de for Haanden værende Ingeniørenheder faktisk drukner i de Opgaver, der stilles, og det er i hvert Tilfælde givet, at de ikke under en længere Krigsperiode fortsat vil kunne arbejde i det Tempo, som man er tilbøjelig til at kræve af dem i en Øvelse, der kun varer 4—5 Dage. Man maa derfor med meget stor Glæde hilse ethvert Forsøg paa at skabe et Supplement til de for Haanden værende Ingeniørstyrker.

Efter min Overbevisning vil Hjemmeværnet kunne blive et saadant Supplement, idet det sikkert vil være muligt, selv med en relativ begrænset Pioneruddannelse ved Hjemmeværnet, at skabe Hjemmeværnspionerer, der kan blive Ingeniørenhederne til stor Hjælp, ikke mindst fordi de har den store Fordel at være kendt med de lokale Forhold i de mindste Detailler.

Jeg skal f. Eks. ganske kort ridse op, hvordan jeg kunde tænke mig, Samarbejdet vil foregaa ved en af de vigtigste og hyppigst forekommende Opgaver, der bliver stillet vore Ingeniører, nemlig Etablering af en Spærrezone.

Naar en sådan Situation foreligger, vil det meget hurtigt vise sig, ikke mindst paa Grund af vore kraftigt udbyggede Vejnet, at for virkelig at spærre effektivt, vil det blive nødvendigt at udføre et Utal af Brosprængninger, lige fra ganske ubetydelige Stenkister til store Broer. En kort Beregning vil give det Resultat, at alene disse Sprængninger vil sluge hele den til Raadighed værende Ingeniørstyrke i en ret betydelig Tid, og der vil slet ikke blive Mandskab tilovers til Udførelse af Vejsprængninger, Spærringer eller Mineringer.

Det vil derfor være af den allerstørste Betydning, naar vedkommende Ingeniørfører kan faa tildelt Enheder af de lokale Hjemmeværn til Hjælp ved de

foreliggende Arbejder, og han vil sikkert med godt Udbytte kunde tildele Hjemmeværnsstyrker, selv med en elementær Uddannelse i Sprængning, den Opgave at sprænge et stort Antal af de mindste Broer, og navnlig Broer, som den taktiske Fører har givet Ordre til at sprænge omgaaende, saaledes at de ikke skal holdes aabne for Passage, lige indtil Fjenden staar ved Broen. Ved Sprængning af disse Broer er Forholdene jo det, at selvom Sprængningen i første Omgang ikke bliver 100 % effektiv, saa vil der være Tid til Raadighed til at udføre endnu en Sprængning og derved opnaa den ønskede større Virkning; det er saaledes ikke nødvendigt at sætte alt paa et Kort, som man maa gøre ved de Sprængninger, der skal foretages i allersidste Øjeblik, og som ikke under nogen Omstændigheder maa mislykkes.

Allerede nu findes der inden for de fleste Hjemmeværnskompagnier særlige Sprængfolk, der har en saa god Uddannelse, at man roligt kan overlade dem Sprængningen af selv større Broer og i ethvert Tilfælde kan Ingeniørføreren, hvis han føler Usikkerhed hos nogen af Hjemmeværnsfolkene, lade en Ingeniørbefalingsmand foretage en Gennemgang af de Sprængforberedelser, som Hjemmeværnet har faaet overladt, for at sikre sig, at det tekniske er i Orden.

Ved de større Broer, der kræver Indsats af Ingeniørtropper, vil det yderligere være muligt i betydelig Grad at nedsætte den Styrke Pionerer, der sættes i Gang, idet man supplerer dem op med Hjemmeværnsgrupper i fornødent Omfang.

Hjemmeværnsfolkene vil kunde udføre meget af det simple manuelle Arbejde, medens Pionernerne tager sig af Specialarbejderne, saasom Anbringelse af Ladninger paa Piller eller andre Konstruktioner, der er vanskelige at komme til.

Det ideelle vilde være at naa til, at de enkelte Hjemmeværnsdelinger har liggende Sprængplaner af de Broer, som findes inden for deres Omraade, og at de i de daglige Øvelser arbejder paa disse Broer, saaledes at de til enhver Tid er inde i de Problemer, der knytter sig til hver enkelt Konstruktion, og herigenom være i Stand til at give den paa Stedet værende Ingeniørbefalingsmand praktiske Vink af ren lokal Art.

Paa tilsvarende Maade burde Hjemmeværnsstyrken i det daglige finde frem til de Steder, hvor det var mest hensigtsmæssigt at foretage Vejsprængninger eller etablere Vejspærringer, for derved paa mest effektiv Maade at lokke fjendtlige Styrker i Baghold og forhindre disse Styrker i hurtigt at foretage Tilbagegang eller Omkørsel. Det siger sig selv, at der vil spares en Masse Tid, hvis Hjemmeværnsføreren straks kan fremlægge saadanne Planer for Ingeniørbefalingsmanden, der uden en meget tidsspildende Rekognoscering kan paabegynde Arbejdet med disse Sprængningers Etablering.

Meget vil ogsaa være opnaaet, naar Hjemmeværnet har planlagt, hvordan disse Spærringer skal etableres, og hvorfra de nødvendige Materialer kan skaffes.

Der vil ogsaa fra Hjemmeværnet kunde faas værdifulde Oplysninger med Hensyn til Fjendens Muligheder for at føre Kampvogne og andre Køretøjer

frem gennem Lavninger og Enge eller andre specielle Strækninger, alt efter den Erfaring den stedlige Befolkning har paa de forskellige Aarstider. Det vil kunde bidrage til, at Ingeniørchefen hurtigere kan beslutte sig til, hvorledes eventuelle Minefelter skal lægges.

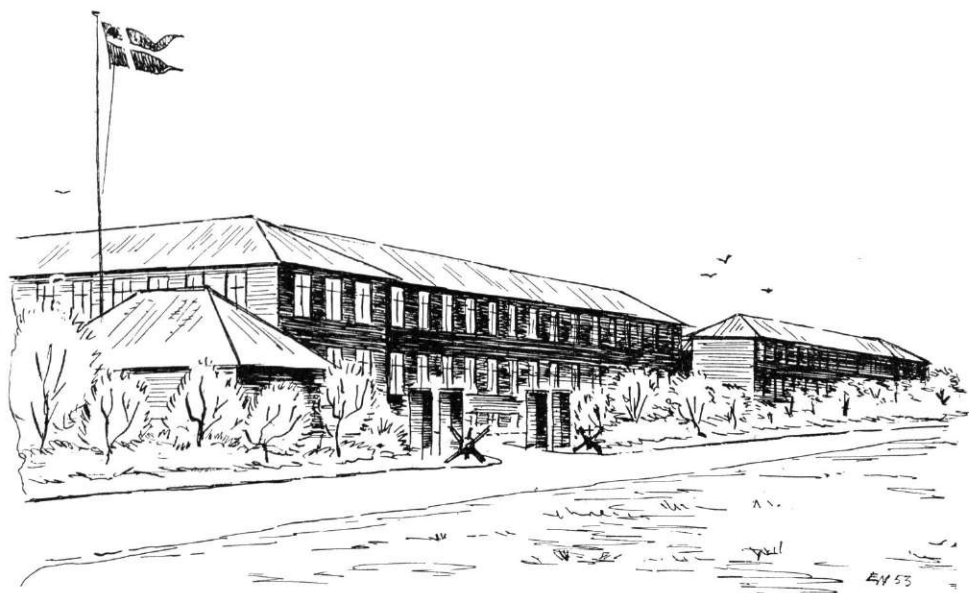
Hvad i det hele taget Minefelter angaar, saa er det et meget vigtigt Supplement til Spærringer, og da Etableringer kræver stor Mandskabsstyrke og lang Tid, vil det ogsaa have den største Interesse at faa Støtte af mineuddannede Hjemmeværnsfolk.

De Krav, jeg her ridser op for Hjemmeværnets Uddannelse i Pionertjeneste, kan maaske synes at være meget store, men jeg tror paa den anden Side, at det vil være muligt selv med relativ elementær Uddannelse og med en Uddannelse, der ikke behøver at tage uforholdsmæssig lang Tid, at naa til at skabe meget værdifulde Hjælpere for de egentlige Ingeniørstyrker, ligesom jeg vil tro, at da de omhandlede Discipliner interesserer Folk i meget høj Grad, vil det være temmelig let at faa det nødvendige lært.

Der er ingen Tvivl om, at det vil være muligt at skabe Hjemmeværnspionerer; men det behøver ikke nærmere at motiveres, at det vil være en uvurderlig Fordel, hvis vedkommende Hjemmeværnsmand i Forvejen er Pioner, og det munder igen ud i *en indtrængende Appel til gamle Pionerer om at melde sig til Hjemmeværnet.*

Af det jeg ovenfor har beskrevet, haaber jeg, at enhver vil kunne forstaa, at det er fuldkommen fejlagtigt at mene, at der ikke er noget for en Pioner at lave i Hjemmeværnet; der er tværtimod Brug for enhver Pioner her, og det vil være en meget stor Fordel, hvis der over hele Danmark, i de enkelte Kompagnier, som Grundlag for den Pioneruddannelse, jeg haaber maa komme, findes en Grundstamme af gamle Pionerer. *Tænk alle paa det, naar I staar overfor Hjemmeværnets Opfordringer!!*

Jeg kender ikke saa meget til Forholdene paa Sjælland, men vi har allerede nu ved jyske Ingeniørregiment et glimrende Samarbejde med Hjemmeværnet i hele Jylland-Fyn, og det Samarbejde vil sikkert blive endnu mere frugtbringende i Fremtiden til Gavn for vort Forsvar og for vort Land.

Ingeniørkasernen i Randers.